

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS  
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

**AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ**

# Mahkeme İçtihadına İlişkin Bilgi Notu

**Sayı 173**

**Nisan 2014**



COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE

İçtihat Bilgi Notlarında yayınlanan hukuk özetleri ayrıca HUDOC sitesinde [Hukuk Özetleri](#) başlığı altında da mevcuttur.

Mahkemenin İçtihat Bilgi ve Yayınlar Dairesi tarafından derlenen bu Bilgi Notu, Yazı İşleri Müdürlüğünün özel ilgi arz ettiğini düşündüğü söz konusu dönem süresince incelenen dava özetlerini içermektedir. Bu özetlerin, Mahkeme üzerinde bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Geçici versiyonunda, özetler normalde ilgili davanın dilinde hazırlanmakta olup, nihai tek-dil versiyonu sırasıyla İngilizce ve Fransızca olarak düzenlenmektedir. Bilgi Notu, <[www.echr.coe.int/NoteInformation/en](http://www.echr.coe.int/NoteInformation/en)> internet sitesinden indirilebilir. Ayrıca <[publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int)> Error! Hyperlink reference not valid.

HUDOC veritabanına, Mahkemenin internet sayfası (<<http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/>>) üzerinden ücretsiz olarak ulaşılabilir. Bu veritabanı aracılığıyla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Büyük Daire, Daire ve Komite kararları, kabul edilebilirlik hakkındaki kararlar, tebliğ edilen davalar, istişari görüşler ve İçtihat Bilgi Notu'ndan hukuk özetleri), Avrupa İnsan Hakları Komisyonu (kararlar ve raporlar) ve Bakanlar Komitesi (kararlar) içtihatlarına erişim sağlanmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi  
(Avrupa Konseyi)  
67075 Strasbourg Cedex  
Fransa  
Tel : 00 33 (0) 3 88 41 20 18  
Faks : 00 33 (0) 3 88 41 27 30  
[publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int)  
[www.echr.coe.int](http://www.echr.coe.int)

ISSN 1996-1545

© Avrupa Konseyi / Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2014

## MADDE 2

**Pozitif yükümlülükler (esas bakımından) —**

**Tutuklunun aşırı dozda uyuşturucudan**

**ölümü: kabul edilemez**

*Marro ve Diğerleri/İtalya - 29100/07*  
08.04.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

*Olaylar* — Başvuranlar, cezaevinde aşırı dozdan ölen uyuşturucu bağımlısı bir tutuklunun yakınlarıdır. Başvuranlar, yakınlarının, vaktini geçirdiği uyuşturucu bağımlılarından uzaklaştırılması amacıyla bizzat şikâyet ettiklerini ileri sürmüşlerdir. Başvuranların yakını, Ağustos 1995'te cezaevine girdiğinde, yakalanmadan iki gün önce uyuşturucu kullandığını ifade etmiştir. Üç hafta sonra, cezaevi doktoruna yaklaşık iki yıldır uyuşturucu kullanmadığını söylemiş, sekiz gün sonra da hayatını kaybetmiştir. Adli tıp raporunda, ölüm sebebinin aşırı dozda uyuşturucu kullanımı olduğu belirtilmiştir.

Başvuranlar, Sözleşme'nin 2. maddesine dayanarak, yetkilileri, yakınlarının ölümüne neden olan maddeleri temin etmesine engel olmamakla suçlanmışlardır.

*Hukuki Değerlendirme* — Madde 2: Başvuranlar, yetkililerin, yakınlarının uyuşturucu bağımlısı diğer mahkûmlara kıyasla daha tehlikeli bir durumda olduğuna ve uyuşturucu kullanması halinde bu durumun ölümcül sonuçlarıyla karşı karşıya kalma riskinin artacağına dair bilgilerden haberdar olduğu gibi bir iddiada bulunmamışlardır. Bu nedenle, burada söz konusu olan, bir veya birden fazla kişinin yaşamının tehlikeye girebileceğinin önceden

tespit edilmesi ve söz konusu kişi ya da kişilerin bireysel olarak korunmalarının sağlanması gerekliliğinden ziyade, savunmasız durumda olan bir grup insanın, yani cezaevindeki uyuşturucu bağımlılarının genel olarak korunmalarının sağlanması yükümlülüğüdür. Bu durum, özellikle de somut davada geçerlidir; zira başvuruların yakını, ölümünden bir hafta önce, uzun süredir uyuşturucu almadığını bizzat kendisi söylemiş ve kendisinde, psikolojik sorunlar olduğuna veya özel bir hassasiyetinin bulunduğu dair herhangi bir belirti de gözlenmemiştir. Bu tür durumlarda, ölen bir tutuklunun yasadışı uyuşturucu maddeleri temin edebildiği şeklindeki nesnel gerçeklik, Devletin Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediğinin söylenebilmesi için tek başına yeterli değildir. Yetkililerin, vatandaşların sağlığını ve yaşamını korumak için, uyuşturucu ticaretiyle mücadeleyle yönelik tedbirler almaları gerektiği kabul edilmelidir. Ayrıca, söz konusu eylemin, cezaevi gibi ortamlarda gerçekleştirildiği veya gerçekleştirilebileceği hallerde daha fazla tedbir alınması gerektiği de doğrudur. Ancak, yetkililer, uyuşturucu maddelerin dağıtımının yapılmayacağı kesin garantisini veremezler ve kullanılacak yöntemleri seçme konusunda da geniş bir takdir yetkisine sahiptirler. Dolayısıyla bu anlamda, sonuç değil, araç yükümlülüğü söz konusudur.

Somut davada, başvuranlar, yakınlarının bulunduğu cezaevinde, söz konusu tarihte, sadece uyuşturucu maddelerin değil aynı zamanda çeşitli ürünlerin de (özellikle toz halinde veya tanecikli ürünler, sabun ve şırınga) içeri sokulmasının yasak olduğu ve ayrıca cezaevine giren herkesin arandığı, tüm paketlerin kontrol

edildiği, ziyaretçilerin, cezaevi görevlilerinin ve mahkûmların elektronik bir detektörden geçmeleri gerektiği şeklindeki Hükümet beyanlarına itiraz etmemişlerdir. Devlet, söz konusu tedbirleri uygulayarak, cezaevlerinde uyuşturucu ticaretini önlemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınması konusundaki yükümlülüğünü yerine getirmiştir. Buna karşın, yetkililere tanınan takdir yetkisi dikkate alındığında, Sözleşme'nin 2. maddesi, Devlete, uyuşturucu madde dağıtımının yapılabileceği cezaevi gibi yerlerde narkotik köpeği bulundurma yükümlülüğü yüklediği şeklinde yorumlanamaz. Uyuşturucu bağımlısı olduğu yetkililerce bilinen başvuruların yakını, uyuşturucu ticareti yapmakla suçlanan ve uyuşturucu testi pozitif çıkan başka bir mahkûmla aynı hücreye yerleştirilmiştir. Başvurular, bu husus üzerinde durmakta haklı olmakla birlikte, bu durum, yakınlarının ölümüne neden olan bir etken olarak kabul edilemez. Aslında, başvuruların yakınının uyuşturucu maddeleri nasıl temin ettiği halen belirsizliğini koruduğundan, söz konusu maddelerin cezaevine sokulmasına ve dağıtımının yapılmasına imkân veren yasal boşluğun ne olduğu ve başvuruların yakınının hücre arkadaşının olaylarla herhangi bir ilgisinin bulunup bulunmadığı tam olarak tespit edilememiştir. Ayrıca, İtalya'da uyuşturucu bağımlısı olan mahkûm sayısı göz önüne alındığında, uygulamada, uyuşturucu madde bağımlılarını ara sıra uyuşturucu kullanan kişilerden ve uyuşturucu kaçakçılardan sistematik olarak ayırmak yetkililer açısından zorluk teşkil edebilecektir. Bunun yanı sıra, cesedin bulunmasının hemen ardından ceza ve disiplin soruşturmaları başlatılmış ve zamanında otopsi yapılmıştır. Başvurular, söz konusu soruşturmalarda eksiklik olduğu gibi bir iddiada

bulunmamışlardır. Mahkeme, yukarıdaki hususlar ışığında, başvuruların yakınının, cezaevinde bulunduğu halde uyuşturucu maddeleri temin edebilmiş ve kullanabilmiş olmasının, Devleti söz konusu ölüm olayından sorumlu tutmak için tek başına yeterli olmadığı kanaatine varmıştır. Bu koşullarda, Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine dair herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır.

*Sonuç:* kabul edilemez (açıkça dayanaktan yoksun).

#### **Etkin soruşturma**

**1960'larda Kıbrıs'ta yaşanan toplumlar arası çatışmalar esnasında meydana gelen ölüm olaylarıyla ilgili olarak, cesetlerin yakın zamanda bulunmasının ardından yürütülen soruşturmanın etkin olmadığı iddiası: kabul edilemez**

*Gürtekin ve Diğerleri/Kıbrıs -*

60441/13, 68206/13 ve 68667/13

11.03.2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

*Olaylar* — Başvurular, Birleşmiş Milletlere bağlı Kıbrıs Kayıp Şahıslar Komitesi tarafından yürütülen kazı çalışmaları sırasında kemiklerine ulaşılan kayıp Kıbrıslı Türklerin yakınlarıdır. Başvuruların yakınlarının kayboluşu, Kıbrıs'ta 1963-64 yılları arasında yaşanan toplumlar arası çatışmalara dayanmaktadır. Başvurular, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yaptıkları başvurularda, özellikle de yakınlarının ölümüyle ilgili olarak, cesetlerinin bulunmasının ardından yürütülen soruşturmanın etkin olmadığından şikâyet etmişlerdir.

*Hukuki Değerlendirme* — Madde 2: Mahkeme, uzak geçmişte meydana gelen olaylarla ilgili yeni bir soruşturma başlatma yükümlüğünün kapsamının (örneğin, yeni keşfedilen deliller ortaya çıktığında), yeni keşfedildiği bildirilen delil veya bilginin niteliğine göre değişeceğini tekrarlamıştır. Bu kapsam, yeni delillerin güvenilirliğinin doğrulanmasıyla sınırlandırılabilir. Yetkililer, yasalara uygun olarak, üzerinden bu kadar uzun bir süre geçen olaylarla ilgili olarak yeni bir kovuşturma başlatılması konusundaki olasılıkları göz önüne alabilirler. Aslında, genel olarak, bu tür durumlarda, şüpheliler hakkında kovuşturma başlatılmasına yol açan etkin bir soruşturma yürütülmesi olasılığı, olayların hafızalardaki tazeliğini yitirmesi, tanıkların ölmüş olması veya adreslerinin bulunamaması ve delillerin zarar görmüş ya da kaybolmuş olması nedeniyle giderek azalacaktır.

Somut davalarda, polis, çok sayıda işlem gerçekleştirmiş, resmi kurum ve kuruluşlarda incelemelerde bulunmuş, ölenlerin yakınlarının ifadelerini yeniden almış, tanıkları bulmaya çalışmış ve muhtemel şüphelilerin isimlerini mümkün olduğunca araştırmıştır. Ancak, geçen zaman nedeniyle, tanıkların çoğunun hayatta olmadığı veya izine ulaşılamadığı ve muhtemel şüphelilerin bazılarının da hayatını kaybettiği anlaşılmıştır. Halen hayatta olanların ise olaylara karıştıklarının tespit edilebilmesi için dikkate alınabilecek herhangi bir delilin mevcut olduğu söylenemez. Ayrıca, başvurular, polisin aslında incelemelerde bulunabileceği başka herhangi bir alandan da bahsetmemişlerdir.

Soruşturmaların sonunda herhangi bir kovuşturma başlatılmadığı konusundaki esas

şikâyetle ilgili olarak, Sözleşme'nin 2. maddesinin, yetkililere, mevcut deliller dikkate alınmaksızın kovuşturma başlatma yükümlülüğü yüklediği şeklinde yorumlanamayacağı söylenebilir. Özellikle de yasadışı toplu katliamlara iştirak etmek gibi ciddi bir suçla ilgili kovuşturma, hiçbir suretle yeterince değerlendirme yapılmadan başlatılmamalıdır. Zira bu durum, ceza adalet sisteminin ağırlığı altına giren bir sanığı oldukça fazla etkileyecektir. Söz konusu kişi, toplum tarafından kınanacak ve itibarı, özel, aile ve meslek yaşamı bu durumdan etkilenecektir. Söylentiler ve dedikodular, bir kişinin hayatını mahvedebilecek adımların atılması konusunda esas alınacak tehlikeli dayanaklardır.

Ayrıca, Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki usuli yükümlülük, somut davadaki gibi, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararların adli incelemeye tabi tutulmasını gerektirmemektedir. Bu tür inceleme usullerinin mevcut olması, hiç şüphesiz, hesap verebilirliğin ve şeffaflığın güvencesi olmakla birlikte, yaklaşım ve politikaları bakımından oldukça farklılık gösteren Sözleşme'ye Taraf Devletlerde, ceza soruşturma ve adalet sistemlerinin işleyişini ve bu sistemler kapsamında uygulanan usulleri yakından idare ve kontrol etmek Mahkemenin görevi değildir. Tek bir model uygulanamaz.

Ayrıca, Mahkeme, başvuruların, soruşturma sürecine yeterince dahil edilmedikleri, cesetlerin bulunmasının ardından sürecin aşırı derecede yavaş ilerlediği ve soruşturmanın bağımsız bir şekilde yürütülmediği şeklindeki beyanlarının dayanaktan yoksun olduğu kanaatine varmıştır. Sonuç olarak, ölülerin akıbetlerinin yetkililer

tarafından gerektiği şekilde soruşturulmadığı veya sorumluların bir şekilde gizlendiği veya korunduğu şeklindeki iddiaları destekleyecek herhangi bir delil mevcut değildir.

*Sonuç:* kabul edilemez (açıkça dayanaktan yoksun).

Mahkeme, başvuruların Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki şikâyetlerini de açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddetmiştir.

(Ayrıca bk. *McKerr/Birleşik Krallık*, 28883/95, 4 Mayıs 2001; *Brecknell / Birleşik Krallık*, 32457/04, 27 Kasım 2007, 102 sayılı Bilgi Notu; *Al-Skeini ve Diğerleri/Birleşik Krallık* [BD], 55721/07, 7 Temmuz 2011, 143 sayılı Bilgi Notu)

**1989'da yaşanan Hillsborough faciasında futbol taraftarlarının ölümüyle ilgili olarak yürütülen soruşturmanın etkin olmadığı iddiası: kabul edilemez**

*Harrison ve Diğerleri/Birleşik Krallık* - 44301/13  
25.03.2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

*Olaylar* — 1989 yılında, 96 futbol taraftarı, futbol stadyumunda yaşanan izdihamda hayatını kaybetmiştir. Ölümlere ilişkin tahkikatlar, tahkikat jürisinin, çoğunluk oyuyla, tüm davalarda ölümlerin kazara meydana geldiğine karar vermesi üzerine 1991'de sona ermiştir. 1990 yılında, Yüksek Mahkeme Temyiz Dairesi Yargıcı Lord Taylor tarafından yürütülen bağımsız bir soruşturmada, trajedinin asıl sebebinin polisin kontrolü sağlayamaması olduğu sonucuna varılmıştır. Söz konusu tarihte stadyumun güvenliğinin sağlanmasından sorumlu

polis memurları hakkında hiçbir ceza davası açılmamış ve kıdemli iki polis memuru hakkında başlatılan disiplin soruşturmaları da sonlandırılmıştır. Şubat 1998'de, İçişleri Bakanı tarafından, yeni delillerin mevcut olup olmadığını tespit etmek üzere atanan Yüksek Mahkeme Temyiz Dairesi Yargıcı Lord Stuart-Smith, ek soruşturma yapılmasına yer olmadığına dair bir rapor yayınlamıştır. Eylül 2012'de, maktullerin ailelerinin ısrarı üzerine Hükümet tarafından yeni bilgilerin açıklanmasının ardından, bağımsız bir kurul (Hillsborough Bağımsız Kurulu), söz konusu tarihte stadyumun aşırı kalabalık olacağı ve ezilme tehlikesinin ortaya çıkacağı farkında olduğuna ve öngörülebildiğine dair bir rapor yayınlamıştır. Ayrıca, stadyumda meydana gelen olaylara acil müdahale edilmesi konusundaki kaygıları da dile getirmiştir. Raporun yayınlanmasının ardından, başlangıçtaki tahkikat kararları kaldırılmış ve tahkikatların yeniden başlatılmasına karar verilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararını verdiği tarihte, yeni tahkikatlar devam etmekte ve trajedinin ardından polisin görevini kötüye kullandığına dair iddialarla ilgili yeni bir ceza soruşturması ve incelemesi yürütülmekteydi.

Faciada hayatını kaybeden taraftarların yakınları olan başvurular, Mahkemeye yaptıkları başvurularında, Sözleşme'nin 2. maddesine dayanarak, ilk tahkikatların yetersiz olduğundan ve yeniden tahkikat yapılmasına karar verilmiş olsa dahi, ölüm olaylarıyla ilgili olarak Sözleşme'nin 2. maddesine uygun bir soruşturma yürütülmesi için 24 yıl beklemek zorunda bırakıldıklarından şikâyetçi olmuşlardır.

*Hukuki Değerlendirme* — Madde 2: İlk

tahkikatlardaki eksiklikler, şimdi, yani olayların üzerinden 20 yıl geçtikten sonra, yeni açıklanan bilgiler ışığında, Hillsborough Bağımsız Kurulu, Hükümet ve Yüksek Mahkeme tarafından kabul edilmiştir. Kurulun tespitleri, ilk tahkikatların ve ceza soruşturmalarının etkililiği konusunda şüphe duyulmasına yol açan yeni delil ve bilgi niteliği taşımaktadır. Bu koşullarda, yetkililer, Sözleşme'nin 2. maddesi uyarınca, daha kapsamlı bir soruşturma yürütmekle yükümlüdürler. Aslında, Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki usuli yükümlülüğün söz konusu olmadığı hallerde dahi, iç hukuk uyarınca yürütülen ve sonlandırılan soruşturmaların sonuçlarından tatmin olmayan mağdur ya da ailelerinin endişelerine yanıt vermek adına, uzun yıllar önce meydana gelmiş olsa dahi ulusal bir trajediyle ilgili olarak daha fazla araştırma yapılması sağlanmalıdır. Zira bu, devletin şeffaflığının ve daha genel anlamda adaletin sağlanması bakımından gereklidir.

Ancak, somut davada, kapsamlı bir şekilde yürütülen soruşturma işlemlerinin halen devam ettiği açıkça anlaşılmaktadır. Başsavcı, Kurul raporunun yayınlandığı tarihten üç aydan daha kısa bir süre sonra, yeniden tahkikat yapılması talebiyle Yüksek Mahkemeye başvurmuş ve bu talep, bir hafta sonra kabul edilmiştir. Kıdemli bir yargıç, sorgu yargıcı olarak tayin edilmiş ve birkaç ön duruşma yapılmıştır. Bunlardan ilki, başlangıçtaki tahkikat kararlarının bozulmasından sadece dört ay sonra gerçekleştirilmiştir. Tam tahkikat duruşmalarının, 31 Mart 2014 tarihinde başlatılması planlanmaktadır. Bu sırada, yeni bir ceza soruşturması açılmıştır ve bu soruşturma, facianın ardından polisin görevini kötüye kullandığına dair iddialarla ilgili olarak Bağımsız

Kolluk Şikâyet Komisyonu tarafından gerçekleştirilen soruşturma ile eş zamanlı olarak yürütülmektedir. Atılan adımlar, gerek ivedilik gerekse kapsamlılık bakımından önem taşımaktadır ve davalı Devletin, Kurul raporundan kaynaklanan soruşturma ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmediğini gösteren herhangi bir durum söz konusu değildir. Ayrıca, mevcut durumda, tahkikatlar ve diğer soruşturmalar neticesinde olaylara ilişkin gerçeklerin tespit edileceği ve söz konusu ölümlerin yasal olup olmadığının belirleneceği konusunda şüphe duyulmasına yol açacak herhangi bir neden bulunmamaktadır.

24 yıllık bir gecikme yaşandığına ilişkin şikâyetle ilgili olarak, somut davada, ceza soruşturmalarının veya tahkikatların yıllarca sürüncemede kalması ve hiçbir sonuca ulaşamaması gibi bir durumun söz konusu olmadığı kabul edilmelidir. Başsavcı, 1990 yılında, kovuşturmayla yer olmadığına karar vermiştir. Trajedinin yaşandığı günlerde başlatılan ilk tahkikatlar, Taylor soruşturma raporunun yayınlanmasının ve bazı tanıkların dinlenmesinin ardından 1991 yılında tamamlanmıştır. İki polis memuru hakkında başlatılan disiplin soruşturması ise, sırasıyla 1991 ve 1992 yılında sonlandırılmıştır. Bahsi geçen tahkikat ve soruşturma işlemlerinin Sözleşme'nin 2. maddesine uygunluğu konusunda bir şikâyetin, söz konusu tarihte dile getirilmesi gerekirdi. Aynı şekilde, Mahkeme, *Williams/Birleşik Krallık* kararında, 1997 yılında Stuart-Smith tarafından gerçekleştirilen detaylı inceleme sırasında yeniden soruşturma başlatılması yükümlülüğünün ortaya çıkmış olduğu hususuyla ilgili olarak, söz konusu yükümlülüğün, yapılan inceleme ve sonrasında

yayınlanan rapor ile yerine getirilmiş sayıldığı ve inceleme kapsamında iddia edilen usuli eksikliklerle ilgili şikâyetlerin, raporun yayınlanmasının ardından altı ay içerisinde dile getirilmesi gerektiği ancak bu tür bir şikâyette bulunulmadığı sonucuna varmıştır.

Sözleşme açısından değerlendirildiğinde, Kurulun 2012 yılındaki tespitleri, davalı Devletin, Hillsborough faciasının nedenleri ve koşulları hakkında yeterli soruşturma yürütülmesi konusundaki pozitif yükümlülüğünü tekrar gündeme getiren yeni bir unsur olarak kabul edilebilir. Ancak, Sözleşme'nin 2. maddesi uyarınca Birleşik Krallık'a yüklenen usuli yükümlülüğün olayla ilgili yeni bilgilerin ortaya çıkmasının ardından yeniden gündeme gelmesinin, başlangıçta söz konusu olan soruşturma yapma yükümlülüğünün devam ettiği şeklinde algılanması yanlış bir tutumdur. Bu durum, Devletin, uzun yıllar önce yaşanan ihmal kaynaklı gecikmelerden dolayı suçlanabileceği sonucunu doğurmaktadır. Bu şekilde geriye dönük bir etki, devletler açısından, öncelikle Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki usuli yükümlülüğün yeniden gündeme gelmesine yol açabilecek adımların gönüllü olarak atılması konusunda caydırıcı olabilecektir.

Kurulun oluşturulmasının ardından, davalı Devletin çeşitli makamları tarafından Hillsborough faciasındaki ölümlerin yeniden soruşturulması amacıyla şu ana kadar alınan ivedi ve etkin tedbirlerle ilgili olarak başvuruların herhangi bir eleştirinin gelmediği ve tahkikat ve soruşturmaların halen devam ettiği dikkate alınarak, başvuruların zamanında önce yapıldığına ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve

4. fıkraları uyarınca kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir. Başvuranların, devam eden süreçten hoşnut olmamaları veya soruşturma ve tahkikatların sonunda varılan sonuçtan memnun kalmamaları halinde, Mahkemeye tekrar başvurabilecekleri belirtilmiştir.

*Sonuç:* kabul edilemez (zamanından önce).

(Ayrıca bk. *Hackett/Birleşik Krallık* (k.k.), 34698/04, 10 Mayıs 2005; *Brecknell/Birleşik Krallık*, 32457/04, 27 Kasım 2007, 102 sayılı Bilgi Notu; ve *Williams/Birleşik Krallık* (k.k.), 32567/06, 17 Şubat 2009)

### MADDE 3

**İnsanlık dışı veya aşağılayıcı ceza \_\_\_\_\_**

**30 yıldan uzun bir süre cezaevinde bulunan ve zihinsel gelişimi zayıf olan müebbet mahkûmunun şartlı tahliye imkânından faydalandırılmaması:** *dava Büyük Daireye gönderilmiştir*

*Murray/Hollanda* - 10511/10

10.12.2013 tarihli Karar [III. Bölüm]

Zihinsel gelişimi zayıf olan başvuran, Mart 1980'de, cinayetten dolayı hüküm giymiş ve Hollanda Antilleri Adalet Mahkemesi tarafından müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Başvuranın defalarca dile getirdiği af talepleri reddedilmiştir. 2011 yılında, başvuranın tutulduğu Curaçao adasında, müebbet hapis cezalarının periyodik olarak tekrar gözden geçirilmesini gerektiren yeni bir yasa çıkarılmıştır. Buna göre, başvuranın cezası gözden geçirilmiş, ancak Eylül 2012'de, Adalet Mahkemesi,



başvuranın anti-sosyal kişilik bozukluğu olduğu yönündeki psikiyatri uzmanı raporlarını, başvuranın duruşma esnasındaki davranışlarını ve maktulün yakınlarının durumunu göz önüne alarak, söz konusu cezanın halen makul bir amacının bulunduğu sonucuna varmıştır. Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yaptığı başvuruda, Sözleşme'nin 3. maddesine dayanarak, hiçbir şekilde tekrar gözden geçirilme imkânı olmaksızın müebbet hapis cezasına mahkûm edilişi ve cezaevi koşulları konusunda şikâyette bulunmuştur.

10 Aralık 2013 tarihli bir kararda, Mahkemenin bir Dairesi, başvuran hakkında verilen müebbet hapis cezası nedeniyle Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilmediğine oybirliğiyle hükmetmiştir. Daire, müebbet hapis cezasının yeniden gözden geçirilmesi imkânının, Curaçao Ceza Kanunu kapsamına Kasım 2011'de alındığına dikkat çekmiştir. Bu çerçevede, müebbet hapis cezasına mahkûm edilen kişinin, cezasının en az 20 yıllık kısmının infazının tamamlanmasının ardından, Adalet Mahkemesi tarafından hürriyeti kısıtlayıcı bir cezanın artık makul bir amacının bulunmadığı kanaatine varılması halinde, şartlı olarak tahliye edilebileceği öngörülmektedir. Söz konusu gözden geçirme mekanizması, *Vinter ve Diğerleri/Birleşik Krallık* [BD] kararında (66069/09, 130/10 ve 3896/10, 9 Temmuz 2013, 165 sayılı Bilgi Notu) belirtilen kriterleri karşılamaktadır. Başvuranın davasında, gözden geçirme işlemi gerçekleştirilmiş ve neticede, Adalet Mahkemesi, başvuranın psikiyatrik durumuna ilişkin uzman raporlarını, kişiliğini, davranışlarını ve tekrar suç işleme ihtimalini dikkate almak suretiyle, şartlı olarak tahliye

edilmemesi gerektiğine karar vermiştir. Ayrıca, başvuranın Mahkemeye başvurduğu tarihte, Curaçao'da, müebbet hapis cezasının yasal olarak gözden geçirilmesi imkânı bulunmadığı doğru olmakla birlikte, başvuran hakkında verilen müebbet hapis cezasının, söz konusu tarihten önce fiilen ve hukuken indirim yapılabilecek mahiyette olup olmadığının değerlendirilmesine gerek yoktur. Zira başvuran, mahkûmiyetinin üzerinden neredeyse 30 yıl geçtikten sonra Mahkemeye başvurmuştur.

Daire, aynı zamanda, oybirliğiyle, başvuranın cezaevi koşullarına yönelik şikâyeti bakımından Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Dava, başvuranın talebi üzerine, 17 Nisan 2014 tarihinde Büyük Daireye gönderilmiştir.

## MADDE 6

### Madde 6 § 1

(medeni hukuk yönünden)

#### Mahkemeye erişim

**Başvuranlara, BM Güvenlik Konseyi kararlarına dayanılarak uygulanan yaptırımlara itiraz hakkının tanınmaması:**  
*dava Büyük Daireye gönderilmiştir*

*Al-Dulimi ve Montana Management Inc./İsviçre -*

5809/08

26.11.2013 tarihli Karar [II. Bölüm]

Birinci başvuran, Ürdün'de yaşayan bir Irak vatandaşıdır ve Panama kanunlarına göre kurulmuş, merkezi Panama'da olan bir şirketin

(ikinci başvuran) genel müdürüdür. Ağustos 1990'da Irak'ın Kuveyt'i işgali sonrasında, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, üye ve üye olmayan Devletlere yönelik olarak, Irak'tan çıkarılan para veya diğer mali varlıkların ve ekonomik kaynakların dondurulmasına ilişkin bazı kararlar almıştır. Kasım 2003'te, Yaptırımlar Komitesi kurulmuş ve bu komiteye, eski Irak rejimindeki üst düzey görevliler ve yakın aile fertleriyle birlikte, kendilerinin veya adlarına hizmet eden veya idareleri altında bulunan kişilerin sahip oldukları ya da doğrudan veya dolaylı olarak denetimleri altında bulunan işletmelerin isimlerini listeleme görevi verilmiştir. Başvuranlar da söz konusu listeye dahil edilmişlerdir. Daha sonra, Güvenlik Konseyi, listeden çıkarma usulü getiren bir karar almıştır. Ağustos 1990'da, İsviçre Federal Konseyi tarafından bir Kararname çıkarılmıştır. Bu Kararname'de, 2003 yılında yapılan değişikliklerin ardından, eski Irak Hükümetine, Hükümetin üst düzey görevlilerine ve onların denetimi veya yönetimi altındaki şirket veya kuruluşlara ait mal varlıklarının ve ekonomik kaynakların dondurulması öngörülmüştür. Federal Ekonomi Bakanlığı, Birleşmiş Milletler tarafından sağlanan veriler aracılığıyla söz konusu mal varlıklarının bir listesini hazırlamakla görevlendirilmiştir. Başvuranların isimleri, Mayıs 2004'te söz konusu listeye dahil edilmiştir. Federal Konsey, 30 Haziran 2010 tarihine kadar geçerli olmak üzere, dondurulmuş Irak kaynaklı mal varlıklarına ve ekonomik kaynaklara el konulmasını ve bunların Irak Kalkınma Fonuna aktarılmasını öngören bir Kararname çıkarmıştır. Başvuranlar, İsviçre'deki mal varlıklarının Ağustos 1990'dan beri dondurulmuş durumda olduğunu ve Mayıs 2004'te El Koyma

Kararnamesi'nin yürürlüğe girmesinin ardından, söz konusu varlıklarla ilgili olarak el koyma işleminin başlatıldığını belirtmişlerdir. Başvuranlar, Ağustos 2004 tarihli bir mektupla, yetkili makamdan, el koyma işleminin askıya alınmasını talep etmişlerdir. Başvuranlar, söz konusu listeden çıkarılmaları istemiyle BM Yaptırımlar Komitesine yaptıkları başvurudan sonuç alamadıklarından, Eylül 2005 tarihli bir mektupla, el koyma işleminin İsviçre'de sürdürülmesi talebinde bulunmuşlardır. Başvuranların itirazlarına rağmen, Federal Ekonomi Bakanlığı, mal varlıklarına el konulmasına karar vermiş ve ilgili meblağların, kararın yürürlüğe girmesini takiben doksan gün içerisinde Irak Kalkınma Fonuna ait banka hesabına aktarılacağını açıklamıştır. Bakanlık, kararını desteklemek amacıyla, başvuranların isimlerinin Yaptırımlar Komitesi tarafından belirlenen kişi ve kuruluşların bulunduğu listede yer aldığını, İsviçre'nin Güvenlik Konseyi kararlarını uygulamakla yükümlü olduğunu ve isimlerin ancak BM Yaptırımlar Komitesi tarafından bu yönde bir karar alınması halinde Irak hakkındaki Kararname'nin ekinden silinebileceğini belirtmiştir. Başvuranlar, kararın iptal edilmesi talebiyle Federal Mahkemeye itiraz başvurusunda bulunmuşlardır. Neredeyse birbirinin aynısı olan üç kararla, başvuranların itirazları esas bakımından reddedilmiştir. Başvuranlar, listeden çıkarılmaları için tekrar başvuruda bulunmuş, ancak söz konusu başvuru da 6 Ocak 2009 tarihinde reddedilmiştir.

Mahkemenin bir Dairesi, 26 Kasım 2013 tarihli bir kararda (bk. [168 sayılı Bilgi Notu](#)), üçe karşı dört oyla, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir. Daire,

kişi ve kuruluşların söz konusu listelere alınmalarının yasal olup olmadığı konusunda BM düzeyinde etkin ve bağımsız bir adli denetimin mevcut olmaması halinde, söz konusu kişi ve kuruluşlara, yaptırım rejimi uyarınca alınan tedbirlerin ulusal mahkemelerce incelenmesini talep etme hakkı verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Başvuranlara, bu şekilde bir inceleme mekanizmasından yararlanma imkânı verilmemiştir. Bu nedenle, başvuruların mahkemeye erişim haklarının özüne halel getirilmiştir.

Dava, Hükümetin talebi üzerine, 14 Nisan 2014 tarihinde Büyük Daireye gönderilmiştir.

#### **Yabancı uyrukluların sosyal yardımlardan faydalandırılmaması: ihlal**

*Dhabbi/İtalya* - 17120/09  
08.04.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

*Olaylar* — Başvuran, söz konusu tarihte, yasal oturma ve çalışma izni alarak İtalya'ya giriş yapan bir Tunus vatandaşıdır. Kendisi, 2001 yılında, aile yardımı almak amacıyla başvuruda bulunmuş ve İtalya vatandaşlığı bulunmasa dahi, ilgili kanun uyarınca, Avrupa Birliği (AB) ile Tunus arasındaki ortaklık anlaşması çerçevesinde, yardım alma hakkına sahip olduğunu belirtmiştir. Başvurusunun reddedilmesi üzerine itirazda bulunmuştur. Avrupa-Akdeniz Anlaşması çerçevesinde Tunuslu bir işçinin söz konusu aile yardımı talebinin reddedilip reddedilemeyeceği konusunda, Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) tarafından bir ön karar verilmesini istemiştir. Temyiz mahkemesine ve Yargıtay'a

yaptığı temyiz başvuruları reddedilmiştir.

*Hukuki Değerlendirme* — Madde 6 § 1: İç hukuk uyarınca kararları temyiz edilemeyen ulusal mahkemeler, AB hukukunun yorumlanmasıyla ilgili bir ön sorunun ABAD'a iletilmesini reddetmeleri halinde, bu konuyla ilgili olarak, ABAD içtihatlarında belirtilen istisnalara dayalı gerekçeler sunmalıdır. Dolayısıyla, bu mahkemelerin, bahsi geçen sorunun konuyla alakalı olmadığı, AB hukuku kapsamındaki söz konusu hükmün ABAD tarafından yorumlanmış olduğu veya AB hukukun doğru şekilde uygulandığının makul şüpheye yer bırakmayacak kadar açık olduğu kanaatine varmalarına yol açan gerekçeleri belirtmeleri gerekmektedir.

İç hukuk uyarınca kararları temyiz edilemeyen Yargıtay'ın, ön sorunu iletmemesinin gerekçelerini belirtmesi gerekirdi. Ancak, Yargıtay, kararında, başvuranın ön karar talebine de, dile getirilen sorunun ABAD'a iletilmemesi gerektiği kanaatine varmasına neden olan gerekçelere de yer vermemiştir. Bu nedenle, söz konusu kararda belirtilen gerekçeler, bahsi geçen sorunun konuyla ilgili olmadığı kanaatine mi varıldığı veya açık bir hüküm veyahut ABAD tarafından yorumlanmış olan bir hüküm kapsamında yer aldığı gibi bir değerlendirmede mi bulunulduğu ya da tek kelimeyle görmezden mi gelindiği konusuna açıklık getirmemiştir. Ayrıca, Yargıtay'ın sunduğu gerekçelerde, ABAD içtihadına yer verilmemiştir. Bu tespit, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği sonucuna varmak için yeterlidir.

*Sonuç:* ihlal (oybirliğiyle).

Sözleşme'nin 8. maddesiyle bağlantılı olarak 14.

maddesi: Başvuranın, kendisi gibi geniş bir ailesi olan diğer AB işçilerinden farklı muamele gördüğü konusunda herhangi bir şüphe bulunmamaktadır. Başvurana, söz konusu işçilerin aksine, bahsi geçen aile yardımı verilmemiştir. Ayrıca, bu yardımın kendisine verilmemesinin tek nedeni uyruğudur; zira başvuranın söz konusu sosyal yardımdan faydalanmak için gerekli yasal koşulları karşılamadığı gibi bir iddiada bulunulmamıştır. Bu nedenle, açıkça görüldüğü üzere, başvuran, kişisel bir özelliği nedeniyle, aynı durumdaki diğer kişilerden daha kötü bir muameleyle maruz kalmıştır. Söz konusu tarihte bu tür bir muamelenin nesnel ve makul bir gerekçesinin bulunup bulunmadığı konusuyla ilgili olarak, başvuranın yasal oturma ve çalışma izninin ve Ulusal Sosyal Güvenlik Kurumunda sigorta kaydının mevcut olduğuna ve bu kuruma, diğer AB işçileriyle aynı şekilde ve aynı oranda katkı payı ödediğine dikkat çekmek gerekir. Dolayısıyla, başvuranın İtalya sınırlarındaki oturma izni, kısa süreli veya göçmen kanununa aykırı bir izin değildir. Sonuç olarak, başvuran, kamu hizmetlerinin finansmanına katkı sağlamayan ve ulusal sigorta, sosyal yardım ve sağlık programları gibi pahalı kamu hizmetlerine erişimleri konusunda Devlet tarafından kısıtlama getirilmesi meşru nedenlere dayandırılabilen kişilerden biri değildir. Hükümet tarafından ileri sürülen “bütçeyle ilgili gerekçeler” açısından bir değerlendirme yapıldığında, Devletin maddi menfaatlerini korumak şikâyet konusu muamele farklılığının meşru amacı olsa dahi, bu amacın tek başına söz konusu farklılığı haklı kılamayacağı sonucuna varılmıştır. Yukarıda belirtilen meşru amaç ile kullanılan yöntemler arasında kurulması gereken makul orantılılık dengesi açısından bir

değerlendirme yapıldığında, uyruğun, dikkate alınmış olan tek ayırt edici kriter olduğu görülmektedir. Mahkeme, tek başına uyruğa dayalı bir muamele farklılığının Sözleşme’ye uygun sayılması için, çok önemli hususların söz konusu olması gerektiğini yinelemiştir. Bu durumda, ulusal mahkemelerin sosyal güvenlik alanındaki geniş takdir yetkisi dikkate alınmaksızın, Hükümet tarafından ileri sürülen tezin, şikâyet konusu muamele farklılığını Sözleşme’nin 14. maddesinin gereklerine uygun hale getirecek makul bir orantılılık dengesi kurulması açısından yeterli olmayacağına karar verilmiştir.

*Sonuç:* ihlal (oybirliğiyle).

Madde 41: 10,000 avro manevi tazminat;  
9,416.05 avro maddi tazminat.

(Ayrıca bk. *Verganven/Belçika* (k.k), 4832/04, 10 Nisan 2012; 134 sayılı Bilgi Notunda özetlenen 28 Ekim 2010 tarihli *Famsie/Yunanistan* [40080/07] ve *Saidoun/Yunanistan*, [40083/07] kararları)

**Adil yargılanma** \_\_\_\_\_

**Devlete karşı açılmış derdest davanın sonucunu etkin bir şekilde belirleyen yasanın çıkarılması:** *ihlal*

*Stefanetti ve Diğerleri/İtalya* - 21838/10 ve diğerleri  
15.04.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

(bk. aşağıda 1 No.lu Ek Protokol’ün 1. Maddesi, s. 33)

## Madde 6 § 1 (ceza)

### Adil yargılanma

#### Suçüstü usulü kapsamında polis ifadesi sırasında avukat yardımı almama: *ihlal yok*

*Blaj / Romanya – 36259/04*

08.04.2014 tarihli Karar [III. Bölüm]

*Olaylar* – Rüşvet aldığından şüphelenilen başvuran, polis tarafından denetlenmeye başlamıştır. Polislerle işbirliği içerisinde olan üçüncü bir taraf, başvurana tanışmaya gelmiş ve masasına içinde para bulunan bir zarf bırakmıştır. Polis memurları, anında müdahalede bulunarak başvurana suçüstü yakalamışlardır. İç hukuk uyarınca, suça ilişkin olarak bir rapor hazırlamışlardır. Daha sonra, başvuran kendisine yöneltilen suçlamalar hakkında, sessiz kalma ve avukatla görüşme haklarına sahip olduğu konusunda bilgilendirilmiştir. Sonrasında ise sorgu sırasında avukat yardımı almıştır.

*Hukuki değerlendirme* – Madde 6 §§ 1 ve 3 (c): Başvuranın henüz ceza gerektiren bir suç ile suçlanmaması nedeniyle, yargılama görevlilerce yapılan sorgu sırasında avukat yardımı alma hakkı bulunmamaktaydı. Suçüstü işlemleri, suç işlediğinden şüphelenilen bir kişiyi söz konusu suçu işlerken yakalamak amacıyla gerçekleştirilir. Ayrıca şüphelinin o sırada verdiği ifadeyi kayıtlara geçiren bir belge hazırlanmalıdır. Görevliler kendilerini, söz konusu zamanda gözlemlenen suça ilişkin somut delillerle ilgili sorular sormakla kısıtlanmalı ve ifade alma işlemini, suç hakkında sorgu yapma durumuna dönüştürmemelidir.

Mevcut davada görevliler, suçüstü işleminde görülen somut delilleri kayıtlara geçirmiş olup, başvuranın sorulara verdiği yanıtları kaydetmişlerdir. Başvuran hiçbir şekilde, üçüncü tarafı masaya zarfı bırakmaya teşvik eden koşullar ve amaçlar hakkında veya başvuranın söz konusu üçüncü taraf ile girdiği herhangi bir anlaşma konusunda sorgulanmamıştır. Sonrasında ise, başvurana suç isnadında bulunulmasının ardından, aynı gün içerisinde başvuran avukat yardımı almıştır. Başvuranın seçmiş olduğu avukat, daha sonraları başvuranın savcılık ve Yüksek Mahkeme önünde verdiği ve suçunu inkâr ettiği tüm ifadelerde başvuranın yanında yer almıştır. Ancak, suç raporuna kaydedilen ifadeleri hiçbir zaman geri çekmemiştir. Son olarak söz konusu rapor, Yüksek Mahkeme'nin, başvuranın suç ile ilgili verdiği ayrı bir ifade olarak kayda geçirilen yanıtlarını dikkate almaksızın, başvuranın ceza sorumluluğu bulunduğu yönündeki tespitini dayandığı delillerden biri olmuştur. Ayrıca Yüksek Mahkeme, başvuranın her zaman suçu işlediğini inkâr ettiğini kaydetmiştir. Bu nedenle, suç raporuna kaydedilen başvuran ifadeleri, başvurana herhangi bir zarar vermemiştir. Ayrıca başvuran ilk olarak sorgulandığında ve tutuklandığında kendisine yönelik suçlamaların içeriği hususunda bilgilendirilmiş olup, yargılamaların her aşamasında avukatlarca temsil edilmiştir. Son olarak başvuran yerel mahkemeler ve Mahkeme önünde hiçbir zaman ilk ifadeleri baskı altında verdiği konusunda şikâyette bulunmamıştır.

*Sonuç:* ihlal yok (oy birliğiyle).

Mahkeme ayrıca oy birliğiyle, polis tarafından tuzak kurulduğuna yönelik iddialarla ilgili olarak

6 § 1 maddesinin ihlal edilmediğine oy birliğiyle karar vermiştir. Zira başvuran yerel mahkemeler önünde yeterli usuli güvencelere sahip olmuştur. Ayrıca Mahkeme, başvuranın telefon görüşmelerinin kaydedilmesi ve dökümlerinin alınmasına ilişkin olarak 8. maddenin ihlal edilmediğine; başvuranın görüşmelerinin kayıt altına alınması nedeniyle özel hayatına saygı hakkına yapılan müdahaleye itiraz etmesini sağlayan bir hukuk yolu bulunması nedeniyle 8. maddeyle bağlantılı olarak 13. maddenin ihlal edilmediğine karar vermiştir. Son olarak Mahkeme, başvuranın başvuruda bulunma hakkına müdahale edilmesi konusunda da 34. maddenin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

**Yerel mahkemelerin polis tarafından tuzağa düşürülme iddialarını yeterli şekilde inceleyememesi: ihlal**

*Lagutin ve Diğerleri / Rusya - 6228/09*  
24.04.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

*Olaylar* – Beş başvuran, polis tarafından tuzağa düşürülme iddiaları yerel mahkemelerce reddedildikten sonra, birbiriyle ilişkisi bulunmayan dört davada, uyuşturucu ticareti suçundan dolayı mahkûm edilmişlerdir. Her bir davada polisler, başvuranların daha önceden uyuşturucu ticaretine karıştıkları yönünde “operasyonel bir bilgi” almalarından dolayı, uyuşturucu sipariş verdikleri yönünde ifade vermişlerdir. Bu iddia, başvuranlar tarafından inkâr edilmiştir. Başvuranlar, polisler ve muhbirleri tarafından buna teşvik edilmemeleri durumunda, uyuşturucu ticareti yapmayacaklarını, uyuşturucu maddeleri kişisel

kullanımları için alacaklarını ifade etmişlerdir. Ancak gizli olarak sınıflandırılması nedeniyle, iddia konusu operasyonel bilgi hususunda itirazda bulunamamışlardır.

Başvuranlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne yapmış oldukları başvuruda, polis teşviki sonucundaki suçlardan dolayı mahkûm edildikleri ve tuzağa düşürüldükleri yönündeki iddialarının yerel mahkemelerce yeterince incelenmediği konusunda şikâyette bulunmuşlardır.

*Hukuki değerlendirme* – Madde 6 § 1: Mahkeme, gizli görevlilerin kullanımının ciddi suçlarla mücadele açısından meşru bir soruşturma tekniği olabileceğini, ancak kötüye kullanma olasılıklarına karşı yeterli tedbir alınması gerektiğini yinelemiştir. Temel delillerin, uyuşturucu siparişi verme gibi gizli operasyonlarla ortaya çıktığı durumlarda, yetkililer operasyon başlatmak için inandırıcı sebepler olduğunu kanıtlamak durumundadır. Özellikle, suçun işlenmesi için gereken ön adımların atılmış olduğunu göstermek için somut ve objektif delillere sahip olunması gereklidir. Bu tür bir soruşturma gerektiği kadar pasif bir şekilde yürütülmelidir. Ayrıca polis teşviki iddiaları çekişmeli yargılama işlemleri kapsamında incelenmelidir. Bu inceleme kapsamlı, geniş ve belirleyici olmalıdır. Ayrıca, teşvik bulunmadığını kanıtlama görevi savcılık makamına aittir. Şayet dava dosyasının ifşa edilmesi veya tarafların olayı yorumlaması konusunda ihtilaflar bulunması nedeniyle, Mahkeme sanığın esasında polis teşvikine maruz kalıp kalmadığını tespit edemezse; yerel mahkemeler tarafından gerçekleştirilecek olan usuli inceleme hususu



belirleyici bir önem arz eder.

Başvuranların davalarında polisler, başvuranların daha önceleri uyuşturucu ticaretine katıldığı yönündeki “operasyonel bilgiye” atıfta bulunmuşlardır. Ancak yargılamayı yürüten mahkemeler, suçlayıcı olduğu iddia edilen operasyonel dosyaların içeriğini netleştirmeye çalışmamıştır. Ayrıca Hükümet konu hakkında detay sunmamıştır. Bu nedenle Mahkeme, yetkililerin gizli operasyon yürütmeleri için yeterli gerekçeler olup olmadığını veya başvuranlara suçu işlemeleri için baskı yapıp yapılmadığını tespit edememiştir.

Usuli yönden bakıldığında, Mahkeme başvuranların mahkûmiyetlerinin her bir davada tamamen veya büyük ölçüde, gizli polis memurlarının ve muhbirlerinin doğrudan katılımıyla gerçekleştirilen polis denetimindeki uyuşturucu alma yoluyla elde edilen delillere dayandığını kaydetmektedir. Rusya hakkındaki bir davada Mahkeme, alım işleminin ve işlemsel deneylerin tamamen operasyonel araştırma organlarının yetki alanına girdiğini ve sistemin polis provokasyonuna karşı güvence sunma konusunda yapısal anlamda başarısız olduğunu tespit etmiştir. Bu koşullarda, gizli polis memurlarının ve muhbirlerin pasif durumda olmadığı konusunda iddialarla karşılaşan yargılamayı yürüten mahkemeler, operasyonun neden gerçekleştirildiğini, polislerin suça ne derece katıldığını ve başvuranların maruz bırakıldığı baskı veya teşvikin mahiyetini çekişmeli yargılamalarda tespit etmekle yükümlüdür. Polis provokasyonuna karşı yeterli yasal çerçeve veya yeterli tedbir olmaması nedeniyle, tuzak iddiasının adli olarak

incelenmesi, gizli operasyon yürütülmesi için geçerli sebepler olup olmadığını ve polis veya muhbirlerin pasif kalıp kalmadıklarını doğrulamanın tek yoludur.

Ancak yargılamayı yürüten mahkemeler, polislerin daha önceden operasyonel bilgilere sahip oldukları yönündeki iddialarını kontrol etmek amacıyla herhangi bir girişimde bulunmamışlardır ve polis memurlarının başvuranlardan şüphelenmeleri için yeterli gerekçelere sahip oldukları yönündeki doğrulanmamış ifadelerini kabul etmişlerdir. Başvuranların davalarında suçların belirlenmesinden ayrı düşünülemez olan tuzağa düşürülme iddialarına yanıt verilememesi, yargılamaların sonucunu onarılamayacak biçimde riske atmıştır. Ayrıca başta savcılık ve savunma tarafı arasındaki çekişmeli yargı ve silahların eşitliği ilkeleri olmak üzere, adil yargılanma hakkının temel güvencelerine ters düşmüştür.

*Sonuç:* ihlal (oy birliğiyle)

Madde 41: adil tazmin talebinde bulunmayan dördüncü başvuran hariç olmak üzere, başvuranlardan her birine 3,000 avro değerinde manevi tazminat ödenmesi.

(Mahkeme teşvik iddiasının adli olarak incelendiği davanın yeterli olduğunu tespit etmiştir. Bk. *Bannikova / Rusya*, 18757/06, 4 Kasım 2010, [135 sayılı Bilgi Notu](#); ve satın alma işlemleri konusunda yetki verilmesiyle ilgili olarak Rusya’da düzenleyici bir mekanizma bulunmamasına ilişkin dava için, bk. *Veselov ve Diğerleri / Rusya*, 23200/10, 24009/07 ve 556/10, 2 Ekim 2012, [156 sayılı Bilgi Notu](#))

**Anlaşma iddiası sonrasında davanın esası incelenmeksizin mahkum edilme: ihlal yok**

*Natsvlshvili ve Togonidze / Gürcistan – 9043/05*

29. 04. 2014 tarihli Karar [III. Bölüm]

*Olaylar* – kendisinin ve eşinin (ikinci başvuran) ortak hissesi bulunduğu halka açık bir şirketin yöneticisi olan birinci başvuran, şirket hukukuyla ilgili çeşitli suçlardan dolayı itham edilmiştir. Savcılık ve savunma tarafı ve arasında bir anlaşmaya varılmıştır. Bu anlaşmaya göre, savcı, yargılamayı yürüten mahkemeden, davanın esası incelenmeksizin birinci başvurunu mahkum etmesini talep etmeyi ve para cezası şeklinde indirilmiş bir ceza istemeyi taahhüt etmiştir. Yargılamayı yürüten mahkeme, anlaşmayı onaylamış, başvuranın suçlu olduğunu tespit etmiş ve para cezasına mahkum etmiştir. Karara karşı itiraz edilememiştir.

Birinci başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapmış olduğu başvurusunda, anlaşma yapılması usulünün hakkaniyete aykırı olduğu ve sürecin kötüye kullanıldığı (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi), anlaşmayı onaylayan karara karşı itirazda bulunamadığı (2. madde ve 7 No.lu Protokol), yakalanmasının medya organları tarafından haber yapılması ve yerel bir yetkilinin televizyonda verdiği bir röportaj sırasında yaptığı yorumlar nedeniyle (Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi) masumiyet karinesi hakkının ihlal edildiği konusunda şikâyette bulunmuştur. Her iki başvuran da aynı zamanda Sözleşme'nin 34. maddesi ve 1 No.lu Protokolün 1. maddesi kapsamında şikâyette bulunmuştur.

*Hukuki değerlendirme-* Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ve 7 No.lu Protokolün 2. maddesi: Mahkeme,

elinde bulunan karşılaştırmalı hukuk belgelerini dikkate alarak, suçlunun veya suçun kabulü ya da soruşturma makamlarıyla işbirliği neticesinde, bir sanığın suçlamalarının azaltılması veya cezasının indirilmesinin Avrupa ceza-adalet sistemlerinin ortak özelliği olduğunu kaydetmiştir. Anlaşma yapılması konusunda herhangi bir usulsüzlük bulunmamaktadır. Ancak sürecin, adli incelemenin kısaltılmasına neden olması ve bu nedenle sanığın bazı usuli haklardan feragat etmesi durumunda, feragat etme işlemi açık bir şekilde tespit edilmeli ve önemiyle bağlantılı olarak asgari güvenceler sağlanmalıdır.

Savcılık makamıyla ceza hakkında anlaşmaya varılması ve suçlamalarla ilişkili olarak savunma yapılmamasının sonucu olarak birinci başvuran, kendisi hakkındaki davanın esasının incelenmesi hakkından feragat etmiştir. Bu nedenle Mahkeme, başvuranın, olayların ve yasal sonuçlarının bilincinde olarak, söz konusu anlaşmayı tamamen gönüllü olarak kabul edip etmediğini ve anlaşma içeriğinin ve anlaşmaya varılma biçiminin adil olup olmadığını yeterli incelemeye tabi olup olmadığını değerlendirmek durumundadır.

Mahkeme, anlaşma girişiminin birinci başvurudan dolayı ortaya çıktığını ve savcılık makamı tarafından uygulanmadığını kaydetmiştir. Başvurana dava belgeleri temin edilmiş ve başvuran, görüşmeler ve anlaşmanın adli incelemeye tabi tutulması sürecinde kendisinin seçmiş olduğu kalifiye avukatlar tarafından temsil edilmiştir. Anlaşmanın hukuka uygun olup olmadığını inceleyen hakim, başvuranın herhangi bir şekilde baskıya maruz kalıp kalmadığını sormuş ve başvuran buna yanıt olarak defalarca



ve açık bir şekilde savcılık makamı ve hakim nezdinde, anlaşmanın içeriğini tamamen anladığını, usuli haklarının ve anlaşmanın yasal sonuçlarının kendisine açıklandığını ve bu anlaşmayı baskı veya yalan beyanlar neticesinde imzalamadığını ifade etmiştir.

Ayrıca, anlaşma yazılı olarak hazırlanmış, savcı, birinci başvuran ve avukatı tarafından imzalanmış, değerlendirme yapılması için yargılamayı yürüten mahkemeye iletilmiş, anlaşmanın tam metni sunulmuş ve görüşmelerin koşulları belirlenmiştir.

Yargılamayı yürüten mahkeme, koşulların adil olup olmadığına ve anlaşmanın yapıldığı ortama ilişkin değerlendirmesine bağlı olarak; savcı tarafından önerilen cezanın uygun olup olmadığını değerlendirme, bu cezayı indirme veya anlaşmayı tamamen reddetme yetkisine sahiptir. Yargılamayı yürüten mahkeme aynı zamanda, birinci başvurana yönelik suçlamaların sağlam temellere dayanıp dayanmadığını ve delillerle desteklenip desteklenmediğini sorgulamıştır. Ayrıca söz konuyu anlaşmayı kamuya açık bir duruşmada değerlendirmiş ve onaylamıştır.

Mahkeme, 7 No.lu Protokol'ün 2. maddesi kapsamındaki şikâyetle ilgili olarak, anlaşma temeline dayalı bir mahkûmiyetle ilgili olarak itirazda bulunma hakkının kullanımının kısıtlı olmasının normal olduğunu ifade etmiştir. Birinci başvuran anlaşmayı kabul ederek, kendisine avukatları tarafından açıklanacak olan veya açıklanması gereken bir yasal sonuç olan olağan itiraz incelemesi hakkından feragat etmiştir. Mahkeme 6 § 1 maddesi kapsamındaki bulgusuyla benzer şekilde, itiraz incelenmesi hakkından feragat edilmesinin, 7 No.lu

Protokol'ün 2. maddesindeki makul olma koşuluna keyfi bir kısıtlama teşkil etmediği kanısındadır.

*Sonuç:* ihlal yok (bire karşı altı oyla)

Madde 6 § 2: Mahkeme, bir kişinin yargılanması ve bir suçtan dolayı suçlu bulunmasından önce kamu görevlilerinin kullandığı ifadeleri iyi seçmeleri gerektiği konusunun farkındadır. Ancak yerel makami, birinci başvuran hakkında veya başvuran aleyhine yürütülen yargılamalar hakkında özel bir atıfta bulunmamıştır. Doğrudan veya dolaylı olarak birinci başvurayı yorum konusu yaparak görünür kılmaya çalışmaksızın, Devletin ülkedeki kamu görevlilerinin gerçekleştirdiği yolsuzluklarla mücadele konusunda izlediği politika hakkında genel bir duyuru yapmıştır.

Birinci başvuranın yakalanma anının özel bir televizyon kanalındaki bir gazeteci tarafından kayda alınmasıyla ilgili olarak, bu durum başvuranın yargılanmasının adilliğine zarar vermek amacıyla hazırlanan kötü bir medya kampanyası olarak görülemez. Ayrıca, medyanın bu durumla ilgili çıkarının savcı, vali veya başka devlet yetkilileri tarafından tetiklendiğine dair herhangi bir bulgu yoktur. Özet olarak, birinci başvuranın davasının medyaya konu edilmesi, ülkedeki en büyük fabrikalardan birinin yöneticisinin yakalanması konusunda halkı bilgilendirme amacının dışına çıkmamıştır.

*Sonuç:* ihlal yok (oy birliğiyle)

1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi: Anlaşma sonucunda ortaya çıkan başvuruların varlıklarının kaybedilmesi ve diğer ödemeler,

birinci başvuranın cezai sorumluluğunun belirlenmesiyle ilgilidir ve bu nedenle ortaya çıkmıştır. Maddi mahiyetteki bu cezai yaptırımların hukuka uygunluğu, anlaşmanın adilliklerinden ayrı olarak düşünülemez. Mahkeme, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ve 7 No.lu Protokolün 2. maddesi kapsamındaki bulgularını dikkate alarak, aynı gerekçelerle, 1 No.lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.

*Sonuç:* ihlal yok (oy birliğiyle)

Madde 34: Başvuranlar Gürcistan makamlarının başvurularını geri çekmeleri için kendilerine baskı yaptıklarını iddia etmişlerdir. Ancak Mahkeme, başvuranların kızının Genel Savcılık temsilcisiyle olan e-posta görüşmelerinin içeriğini dikkate alarak ve savcılık makamı ve özel bir üçüncü taraf arasındaki resmi olmayan görüşmelerin bir davayı çözmek için uygun bir yöntem olmadığını kaydederek; söz konusu iletişimin, Devletin 34. Maddesi kapsamındaki yükümlülüklerine uygun olmadığını tespit etmiştir. Temsilcinin başvuranların kızıyla iletişim kurmasının başvuranların başvurularını geri çekmesi veya değiştirmesini teşvik ettiği veya bireysel başvuru haklarının etkin şekilde kullanımına müdahale niteliğinde olduğu veya bu tür bir etkiye sahip olduğu söylenemez.

*Sonuç:* ihlal yok (oy birliğiyle)

### **Madde 6 § 3 (c)**

#### **Adli yardım yoluyla savunma**

**Başvuranın kendi seçtiği bir avukata erişiminin engellendiği iddiası:** *dava Büyük Daireye gönderilmiştir*

*Dvorski / Hırvatistan – 25703/11*

28.11.2013 tarihli Karar [I. Bölüm]

Dava, başvuranın nitelikli kasten öldürme, silahlı soygun ve kundakçılık suçlarından kırk yıl hapis cezasına çarptırıldığı ceza yargılamalarının adil olmadığı iddiası ile ilgilidir. Başvuran, özellikle Sözleşme'nin 6 §§ 1 ve 3 (c) maddelerine dayanarak, yakalanmasını takiben polislerin, başvuranın ailesi tarafından kendisini temsil etmesi için tuttuğu avukata erişimini engelledikleri, bu nedenle polisler tarafından çağırılan bir avukatın hizmetini kabul etmek zorunda kaldığı ve baskıcı bir ortamda sorgulanmasından dolayı, kendisinin seçtiği bir avukatın yardımı olmaksızın, kendisini suçlayıcı ifadeler vermek durumunda kaldığı hususunda şikâyetle bulunmuştur.

28 Kasım 2013 tarihinde Mahkeme'nin dairelerinden biri Sözleşme'nin 6 §§ 1 ve 3 (c) maddelerinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Dava 14 Nisan 2014 tarihinde başvuranın talebi üzerine Büyük Daireye havale edilmiştir.

**Suçüstü usulü kapsamında polis ifadesi sırasında avukat yardımı almama:** *ihlal yok*

*Blaj / Romanya – 36259/04*

08.04.2014 tarihli Karar [III. Bölüm]

(bk. Madde 6 § 1 (ceza) yukarıda, [sayfa 15](#))

### **MADDE 8**

**Özel hayata saygı**

**Kamu makamının başvuranın sağlık verilerini toplamasına izin veren iç hukuk kurallarının kesin olmaması: ihlal**

*L.H. / Letonya- 52019/07*

29.04.2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

*Olaylar* – Başvuranın 1997 yılında bir devlet hastanesine getirilmesi sırasında doktor başvuranın rızası olmaksızın tubal litigasyon işlemi gerçekleştirmiştir. Mahkemeye başvurmadan uzlaşmadıkları için, başvuran hastane hakkında hukuki işlem başlatmıştır. Bu esnada hastane müdürü MADEKKI adlı kuruma yazı yazarak başvuranın hastanede almış olduğu sağlık tedavisi hakkında bir değerlendirme talep etmiştir. İdari soruşturmanın ardından MADEKKI üç farklı sağlık kuruluşundan başvuranın sağlık dosyalarını talep etmiş ve başvuranın doğum yapması sırasında herhangi bir kanunun ihlal edilmediği sonucuna varan bir rapor hazırlamıştır. Sonrasında başvuran, MADEKKI tarafından gerçekleştirilen idari soruşturmanın hukuka uygun olmadığı yönünde itirazda bulunmuş, ancak talebi reddedilmiştir. Yüksek Mahkeme Senatosu, talep üzerine iç hukukun MADEKKI'ye, sağlık kuruluşlarında sunulan hizmetin kalitesini değerlendirmek için yetki verdiğini tespit etmiştir.

*Hukuki değerlendirme* – Madde 8: Mahkeme, sağlık verilerinin korunmasının, kişinin özel hayata saygı hakkını kullanması üzerindeki önemini hatırlatarak, uygulanabilir iç hukuk kurallarının yeterli hassasiyetle hazırlanıp hazırlanmadığını ve keyfilğe karşı yeterli önlemler sağlayıp sağlamadığını değerlendirmek durumundadır. Bu bağlamda Mahkeme, uygulanabilir yasal normların MADEKKI'nin yetkilerini oldukça

genel bir şekilde tanımladığını ve devam eden hukuki işlemler sırasında hastanenin bağımsız bir uzman görüşü alması için herhangi bir yasal zemin olmadığını gözlemlemiştir. Ayrıca iç hukuk kuralları, bu tür soruşturmalar sırasında MADEKKI tarafından toplanabilen özel verilerin kapsamını hiçbir şekilde sınırlandırmamıştır. Bu nedenle soruşturma sonrasında, başvuranın yedi yıllık döneme ait verileri, ayırım gözetilmeksizin ve bu verilerin belirleyici, alakalı ve soruşturmanın amacına uygun olup olmadığı değerlendirilmeksizin toplanmıştır. Son olarak soruşturmanın, başvuranın sterilizasyonundan yedi yıl sonra başlatılmış olması, veri toplanması işleminin, iç hukuk kapsamında gereken “sağlık tedavisi veya sağlık hizmetlerinin sunulması ve yönetilmesi bakımından gerekli” olup olmadığına ilişkin olarak bazı şüpheler doğurmuştur. Yukarıda belirtilenler ışığında Mahkeme, uygulanabilir kanunların yetkili makamlara verilen takdir payının sınırını ve bu takdir payının nasıl kullanılacağını yeterince açık bir şekilde belirlemediğini tespit etmiştir.

*Sonuç:* ihlal (oy birliğiyle)

Madde 41: Manevi tazminat olarak 11,000 avro

**Özel hayata ve aile hayatına saygı**

**Başvuranların annesinin romandaki bir karakter olarak tasvir edilmesi nedeniyle kişisel hakların ihlal edildiği iddiası: kabul edilemez**

*Jelsevar ve Diğerleri / Slovenya – 47318/07*

11.03.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

*Olaylar* – Bir yazar, bir kadının hayatı üzerine kurulmuş olan ve başvuruların içeriğinde ölmüş olan annelerini gördükleri bir roman yayımlamıştır. Başvuranlar kitapta yer alan ve annelerinin anısına saygısızlık olarak gördükleri bazı bölümlere atıfta bulunarak, kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle yazar hakkında dava açmışlardır. Başvuranların komşuları, arkadaşları ve bazı tanıdıkları, yerel mahkemeler önünde, yazılmış olan öykü ve başvuruların ailesi arasında kolaylıkla bağlantı kurulabileceği yönünde ifade vermişlerdir. Anayasa Mahkemesi, ortalama bir okuyucunun kitapta anlatılan olayları gerçek insanlarla bağdaştırmayacağını belirterek başvuruların talebini reddetmiştir. Ayrıca başvuruların annesi hakkındaki betimlemelerin aşağılayıcı olmadığını ve yazarın suça neden olma niyeti taşımadığını ifade etmiştir.

*Hukuki değerlendirme* – Madde 8: Mahkeme ilk olarak, romanın 10. madde kapsamında korunan sanatsal bir ifade biçimi olduğunun ve belirli bir derece abartı içerebileceğini veya renkli veya anlatımcı imgelerden yararlanabileceğinin altını çizmiştir. Ayrıca bu tür edebi eserlerin yazarlarının faydalandığı özgürlük, Sözleşme kapsamında yüksek düzeyde korunmaktadır. Bir kitabın yayımlanmasıyla kişinin itibarının zedelendiği durumlarda, özel hayata saygı hakkı ve ifade özgürlüğü hakkı dengede tutulmalıdır. Eğer bu dengede tutma eylemi yerel düzeyde gerçekleştirilirse, Mahkeme'nin yerel mahkemelerin görüşleri yerine farklı görüşler sunabilmesi için oldukça güçlü gerekçeler bulunması gerekir. Başvuranların davasında, Slovenya Anayasa Mahkemesi, söz konusu romanın kurgu eseri olarak yazıldığı ve burada tasvir edilen olayların, ortalama bir çağdaş okur

tarafından gerçek insanlarla bağdaştırılacak olaylar olarak görülemeyeceği sonucuna varmıştır. Ayrıca romanın şikâyeteye konu olan bölümleri aşağılayıcı olarak nitelendirilememekle birlikte; kullanılan üslup ve ifadeler hakaret edici ve küçük düşürücü değildir. Anayasa Mahkemesi tarafından ortaya konulan gerekçelerin, Mahkeme içtihadına ilişkin ilkelerle ilgili olduğu ve bunlarla bağdaştığı dikkate alındığında; yerel makamlar, başvuruların davasında ortaya çıkan ve çatışan çıkarların dengelenmesi konusunda, kendilerine bu alanda tanınmış olan takdir yetkisi sınırları dışına çıkmamıştır.

*Sonuç:* kabul edilemez (açıkça dayanaktan yoksun)

(Ayrıca bk. *Lindon, Otchakovsky-Laurens ve July / Fransa* [BD], 21279/02 ve 36448/02, 22 Ekim 2007, [101 sayılı Bilgi Notu](#); *Karataş / Türkiye* [BD], 23168/94, 8 Temmuz 1999; *Von Hannover / Almanya (no. 2)* [BD], 40660/08 ve 60641/08, 7 Şubat 2012, [149 sayılı Bilgi Notu](#); *Putistin / Ukrayna*, 16882/03, 21 Kasım 2013, [168 sayılı Bilgi Notu](#))

**Aile hayatına saygı  
Haberleşme hakkına saygı**

**Cezaevinde bulunan Türk vatandaşların telefonda konuşmaları sırasında Kürtçe kullanmalarının kısıtlanması: *ihlal***

*Nusret Kaya ve Diğerleri / Türkiye* – 43750/06  
22.04.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

*Olaylar* – Cezaevinde buldukları süreçte, başvuruların akrabalarıyla telefonda Kürtçe konuşmaları cezaevi yetkilileri tarafından engellenmiştir. Başvuranların bu kısıtlamalara

yönelik itirazları reddedilmiştir.

*Hukuki değerlendirme* – Madde 8: Görüşmeleri Kürtçe yapmak istemelerinden dolayı başvuranların aileleriyle yaptıkları telefon görüşmelerine getirilen kısıtlama, Sözleşme'nin 8 § 1 maddesinin amaçları kapsamında, başvuranların aile hayatlarına ve haberleşme haklarına müdahale olarak değerlendirilebilir. Söz konusu mesele, başvuranların bu tür bir dil kullanma özgürlükleriyle değil, aileleriyle anlamlı bir iletişim kurabilme hakları ile ilgilidir. [Avrupa Cezaevi Kuralları'na](#)<sup>1</sup> göre, cezaevi yetkililerinin, cezaevinde bulunanların yakın akrabalarıyla iletişim kurabilmelerine yardım etmeleri gerekir. Mevcut davada iç hukuk, cezaevinde bulunan kişilerin telefon görüşmeleri yoluyla dış dünyayla temas kurmalarına izin vermektedir. Ancak bu görüşmeler, güvenlik gerekçesiyle cezaevi yetkililerince denetlenebilir. Ayrıca ilke olarak cezaevinde bulunanların etkin bir şekilde denetlenmesi için telefon görüşmeleri sırasında yalnızca Türkçe konuşmaları istenmiştir. Ayrıca Türk hukuku bu ilkeye bazı istisnalar getirmektedir ve Türk hukukunda Türkçe dışında herhangi bir dil kullanılmasının yasaklanmasına ilişkin bir hüküm yoktur. Ancak bu olasılık, cezaevi yetkililerinin, mahkûmun konuşmak istediği kişinin gerçekten Türkçe anlayamadığını teyit edebilecekleri bir usul gibi bazı resmi koşullara tabidir. Ayrıca bu olasılık, ilgili tarihte yürürlükte olan kurallardan ve yerel makamların, bu teyit etme işleminden dolayı ortaya çıkan ücretlerin ilgili mahkûmlara ödenmesi yönündeki kararlarından dolayı ortaya çıkmaktadır.

<sup>1</sup> 11 Ocak 2006 tarihinde kabul edilen, Avrupa konseyi Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Cezaevi Kuralları hakkındaki Rec(2006)2 sayılı Tavsiye Kararı

Mahkeme, daha önceden kaçma riskini önleme gibi belirli güvenlik gerekçelerinin, mahkûmun izin verilen dillerden birini kullanmadığının tespit edilmemesi halinde, kendi seçtiği bir dilde ailesiyle görüşmesine yasak getirilmesine ilişkin belirli bir tutma rejimi uygulanmasını haklı gerekçelere dayandırabileceğini tespit etmiştir. Dolayısıyla mevcut davanın koşullarında, söz konusu düzenlemeler genel olarak ve ayırım gözetilmeksizin tüm mahkûmlara uygulanmıştır. Her mahkûmun kişiliği veya mahkûmların tutulmasını gerektiren suçlar tespit edilerek haklı gerekçelere dayandırılacak olan güvenlik tedbirleri tek tek değerlendirilmemiştir. Buna ek olarak yerel makamlar, başvuranların telefon görüşmelerini Kürtçe yapmaları yönündeki taleplerini incelerken, Kürtçenin Türkiye sınırları içerisinde yaygın olarak kullanıldığının ve bazı mahkûmların aileleriyle konuşurken bu dili kullandığının farkında değildir. Buna rağmen, herhangi bir çeviri sistemi öngörülmemiştir. Aile hayatına saygı hakkı bakımından, cezaevi yetkililerinin, mahkûmların yakın akrabalarıyla gerçek bir iletişim kurmalarına yardım etmeleri gereklidir. Bu bağlamda mahkûmların, Kürtçenin aile ilişkilerinde kullandıkları ve akrabalarının anlayabildiği tek dil olduğu yönündeki görüşü dikkate alınmamıştır. Mahkeme bu durumun mevcut davada büyük önem teşkil ettiğini tespit etmiştir.

Bu nedenle, aileleriyle olan telefon görüşmelerinde Kürtçe kullanmak istediklerini ifade eden başvuranların, gerçekten Türkçe konuşup konuşmadıklarını teyit etmelerine yönelik bir usule tabi oldukları uygulama; başvuranların aileleriyle temasları hususunda uygulanan kısıtlama ışığında, yeterli gerekçelere

dayanmamaktadır. Başvuranların aileleriyle yaptıkları telefon görüşmelerinde Kürtçe kullanma haklarına yapılan müdahalenin gerekli olduğu öne sürülemez. Bu durum, telefon görüşmelerinin Türkçe dışındaki dillerde de yapılabilmesine izin verilmesine yönelik yapılan taleplerin koşullarını düzelteren, Kuralların 88 / 2 p) maddesinde yapılan değişiklikle de doğrulanmıştır. Böylelikle, mahkûm veya ailesinin Türkçe konuşmalarına etki edecek imzalı bir anlaşma yeterli olacaktır.

*Sonuç:* ihlal (ikiye karşı beş oyla)

Madde 41: Başvuranlardan her birine manevi tazminat olarak 300 avro.

## MADDE 10

### İfade özgürlüğü

**Yerel seçimlerdeki adayın neo-Nazi örgütünü “koruduğunu” iddia eden broşürlerin dağıtılmasını engelleyen mahkeme emri: ihlal**

*Brosa / Almanya –5709/09*

17.04.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

*Olaylar* - Başvuran, 2005 yılındaki yerel seçimler yaklaşırken, neo-Nazi örgütlerinin şehirde faaliyet halinde oldukları iddiasının yer aldığı ve seçmenlerden, belediye başkan adaylarından biri olan F.G.’ye “özellikle tehlikeli” olan bir birlik için “koruma” sağladığı gerekçesiyle oy vermemeleri çağrısında bulunduğu bir broşürün dağıtılmasını istemiştir. Bu iddianın desteklenmesi amacıyla, F.G.’nin söz konusu birliğin aşırı sağ görüşlü eğilimlerinin

bulunmadığını ileri sürdüğü bir mektuba atıfta bulunulmuştur. F.G., bir bölge mahkemesinin, broşürde yer alan açıklamanın F.G.’nin kişilik haklarını ihlal ettiğine ve başvuranın iddialarını desteklemek için yeterli delil sunmadığına karar vermesinin ardından, başvuranın broşürleri dağıtmasını ve kendisini neo-Nazi örgütlerinin bir destekçisi gibi gösterebilecek iddialarda bulunmasını yasaklayan bir mahkeme emri çıkartmıştır.

*Hukuki Değerlendirme* –10. Madde: Mahkeme’ye götürülmüş olan tek mesele, yapılmış olan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı konusudur. Bahse konu broşür, belediye başkanlığı seçimleri yaklaşırken dağıtılmış ve başvuranın, adayların bu göreve uygunluklarına ilişkin görüşünü sergilemiştir. Siyasi nitelik taşıdığı ve kamu menfaatini ilgilendiren bir konu ile alakalı olması sebebiyle, başvuranın ifade özgürlüğüne ilişkin kısıtlamalar dar kapsamlı olmuştur.

Mahkeme, başvuranın söz konusu birliğin özellikle tehlikeli bir neo-Nazi örgütü olduğu açıklamasına ilişkin olarak, yerel mahkemelerin bunun gerçek bir iddia olduğuna dair görüşlerini kabul etmemiştir. Yerel mahkemeler, milli istihbarat teşkilatının, aşırı eğilimleri bulunduğu şüphesi ile birliği izlemeye devam ettiğini vurgulamıştır; ki bu da, birliğin politik yönelimi hakkında devam etmekte olan bir tartışmanın söz konusu olduğu anlamına gelmektedir. “Neo-Nazi” ifadesinin, bu ifadeyi okuyan kimselerde içeriğine ve anlamına dair farklı fikirler çağrıştırması muhtemeldir. Dolayısıyla, tam olarak kanıtlanması mümkün olmayan net bir değer yargısı unsuru taşımaktadır. Yerel



mahkemeler, esasında, başvuran tarafından ifade edilen görüşün somut bir temelden yoksun olmadığında karar kılarken, buna karşın, “ıkna edici delil” şartı koymuşlar ve böylece bir suç isnadının sağlam bir temele dayandırılmış olduğunun tespit edilmesi için genellikle gerekli olana yakın bir kesinlik derecesi uygulamışlardır. Bu da, orantısız ölçüde yüksek bir fiili delil derecesi teşkil etmiştir.

Mahkeme, başvuranın F.G.’nin birliği “koruduğu” iddiası ile ilgili olarak, yerel mahkemelerin söz konusu terimin F.G.’nin birliğin neo-Nazilik ile ilgilisi hakkında bilgi sahibi olduğu ve bunu desteklediği şeklindeki kısıtlayıcı yorumlarını uygun bulmamıştır. Yerel mahkemeler yapılan açıklamayı, aslında “koruma” terimi F.G.’nin başvuranın makalesine cevaben editöre yazdığı mektuba atıfta bulunduğu yeterli bir fiili temelin bulunmadığı bir iddia olarak değerlendirmiştir. Mektup ayrıca, devam etmekte olan bir tartışmanın bir parçasını oluşturmuş ve Mahkeme’nin görüşüne göre, başvuranın açıklaması için yeterli bir fiili temel teşkil etmiştir. Bu doğrultuda, yerel mahkemeler, dava konusu açıklamanın yalnızca orantısız ölçüde yüksek bir delil derecesi gerektiren iddialar olduğunu değerlendirerek, ilgili menfaatler arasında adil bir denge tesis edemeyip, F.G.’nin kişilik haklarının korunmasını başvuranın ifade özgürlüğü hakkında üstün tutmaya ilişkin acil bir toplumsal gereksinim saptayamamıştır.

*Sonuç* : ihlal (oybirliğiyle).

Madde 41: manevi tazminat olarak 3,000 avro.

**Yayıncının, bir milletvekilinin eşcinsel ilişkilere dair yasal düzenlemeye ilişkin parlamento görüşmesi esnasında kullandığı ifadeleri ve sergilediği tutumu sert bir dille eleştiren bir makale için tazminat ödemesine hükmeden mahkeme kararı: *ihlal***

*Mladina d.d. Ljubljana / Slovenya –*

20981/10

17.4.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

*Olaylar* – Başvuran şirket, söz konusu tarihte bir Parlamento Üyesi olan S.P.’yi, parlamentoda, eşcinsel ilişkilere dair yasal düzenlemelerin tartışıldığı esnada kullandığı ifadeler ve sergilediği tutum bakımından sert bir dille eleştiren bir makale yayınlamıştır. Yayımlanan makalede, S.P.’nin sergilediği tutum, insan kaynaklarının daha az sınırlı olduğu bir ülkede ilkökul hademesi olarak bile iş bulamayacak olan “beyin iflası” geçirmiş bir kimseninkine benzetilmiştir. S.P., söz konusu parlamento görüşmesinde, eşcinselleri nüfusun genellikle hoş karşılanmayan bir kesimi olarak tasvir etmiştir. Bu görüşünü desteklemek içinse, eşcinsel bir erkeği tarif etmek amacıyla efemine hareketler yapmıştır. S.P. tarafından açılan bir hukuk davasının ardından, başvuran şirketin tazminat ödemesini ve haftalık dergisinde bölge mahkemesinin kararının girişi ve hükme ilişkin kısımlarını yayınlamasını emreden bir mahkeme kararı verilmiştir. Yerel mahkemeler, dava konusu yorumların, tarafsız bir açıdan bakıldığında, hakaret edici nitelikte olduğunu, yeterli fiili temelden yoksun olduğunu ve hakaret nitelikli bu türden bir dil kullanımının halkı bilgilendirme amacına hizmet etmediğini değerlendirmiştir.

*Hukuki Değerlendirme* – 10. Madde: Söz konusu

açıklama, birkaç kısıtlamanın kabul edilebilir olduğu, kamu menfaatini ilgilendiren bir konu hakkında gerçekleştirilen siyasi bir görüşme bağlamında basına karşı yapılmıştır. Dahası, bir politikacının, özellikle de kendisinin daha önce eleştiriye hassas basın açıklamaları yaptığı hallerde, normal bir bireye göre daha fazla hoşgörü göstermesi gereklidir. Bu bağlamda Mahkeme, basın özgürlüğünün, bir derece abartıya hatta provokasyona başvurulması olasılığını da kapsadığını yinelemiştir.

S.P.'nin sergilediği tavrı açıklamak için yazılan makalede kullanılan terimlerin aşırıya kaçtığı ve hukuki açıdan değerlendirildiğinde hakaret edici nitelikli olduğu doğrudur. Ancak, kendisini “beyin iflası” geçirmiş bir kimse olarak tanımlayan ifade bir değer yargısıdır. Bahse konu açıklamanın dayandırıldığı gerçekler detaylı bir şekilde belirtilmiştir ve bunların izahının ardından yazarın, Mahkeme'nin görüşüne göre, mecazen yapılmış yorumları gelmektedir. Mahkeme, görüşlerin çok az bir kısıtlama yapılarak ifade edildiği yoğun bir tartışma kapsamında, dava konusu açıklamayı, S.P.'nin fikri kabiliyetleri hakkında gerçek bir değerlendirmeden ziyade, güçlü bir anlaşmazlığın ifade edilişi şeklinde yorumlamıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, S.P.'nin yaptığı konuşmanın ve sergilediği tavrın tasviri dava konusu açıklama için yeterli bir dayanak olarak düşünülecektir. Ayrıca, dava konusu açıklama, S.P.'nin olumsuz basmakalıpların teşvik edilmesi ile alay edilmesi olarak değerlendirilebilecek kendi ifadelerine ilişkin bir karşı görüştür. Son olarak, makale yalnızca S.P.'nin provoke eden yorumlarına değil, aynı zamanda bunları ifade etme tarzına da uygun olmuştur. Niyetin yalnızca aşağılamak

olması halinde ifade özgürlüğü kapsamının dışında kalabilecek hakaret içerikli bir dil dahi, yalnızca üslupsal amaçlara hizmet etmesi durumunda korunabilir. Mahkeme bu durumun, dava konusu açıklamanın yapıldığı bağlam ve makalede kullanılan üslup ışığında değerlendirildiğinde, yersiz bir kişisel saldırı olmadığı kanaatinde. Bu nedenle, yerel mahkemeler, S.P.'nin itibarının korunmasının başvuran şirketin ifade özgürlüğü hakkının üzerinde tutulması için ikna edici herhangi bir acil toplumsal gereksinim saptayamamıştır. Yapılan müdahale demokratik bir toplumda gerekli değildir.

*Sonuç* : ihlal (oybirliğiyle).

Madde 41: Bir ihlalin tespit edilmesi her türlü manevi zarar bakımından yeterli adil tazmin teşkil etmiştir; maddi zararlar karşılığında ise 2.921,05 avro ödenmesine karar verilmiştir.

### **Bilgi alma özgürlüğü**

### **Sık kullanıcı tarafından, İnternet müzik sağlayıcılarına erişimin engellenmesine ilişkin tedbirler hakkında yapılan başvuru:**

*kabul edilemez*

*Akdeniz / Türkiye – 20877/10*

11.03.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

*Olaylar* – Cumhuriyet savcılığının basın birimi, 2009 yılının Haziran ayında, telif haklarını ihlal ederek müzik eserlerini yaydıkları gerekçesi ile “myspace.com” ve “last.fm” web sitelerine erişimin engellenmesi kararı vermiştir. Dosyada, Türkiye merkezli söz konusu web sitelerinin ya da İnternet hizmeti sağlayıcılarının bu karara



itiraz ettiklerine dair herhangi bir delil mevcut değildir. Başvuran tarafından bahse konu tedbire ilişkin yapılan itirazlar sırasıyla, 2009 yılının Eylül ve Ekim aylarında alt ve üst derece mahkemeleri tarafından reddedilmiştir. Mahkemeler, başvuranın mağdur statüsünde olmadığına karar vererek, engelleme tedbirinin 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun ek 4. maddesine dayandırılmış olduğunu, bu maddenin söz konusu web sitelerinin telif haklarına ilişkin kurallara uymamaları nedeniyle kabul edildiğini ve özellikle, ilgili web sitelerine ihbarname çekmekte başarısız olan Fonogram Yapımcıları Meslek Birliği tarafından atılan adımları takip ettiğini kaydetmiştir.

*Hukuki Değerlendirme* – 10. Madde: Başvuran, Mahkeme'ye başvurusunu engellenen web sitelerinin bir kullanıcısı sıfatıyla yapmıştır. Düzenli bir kullanıcı olarak esasen, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca uygulanan tedbirlerin tali etkileri hakkında şikâyetle bulunmuştur.

Günümüzde İnternet kullanıcılarının hakları, ifade özgürlüğünün kullanılması için İnternetin gerekli bir araç haline gelmiş olması bakımından, bireyler için büyük önem teşkil eden bir konu haline gelmiştir. Ancak, başvuranın, tıpkı söz konusu web sitelerinin diğer Türk kullanıcıları gibi, iki müzik paylaşımı sitesi hakkındaki engelleme tedbirinden dolayı etkilenmiş olduğu gerçeği, kendisinin Sözleşme'nin 34. maddesi bakımından bir "mağdur" olarak değerlendirilmesi için tek başına yeterli değildir.

Dava konusu engelleme tedbirinden etkilenen siteler müzik paylaşım siteleridir ve bu sitelerin engellenme sebebi, telif hakkına ilişkin yasalara uymamış olmalarıdır. Başvuran, bu sitelerin bir

kullanıcısı olarak, sunmuş oldukları hizmetlerden faydalanmış ve müzik dinlemenin diğer pek çok yolu arasında yalnızca birinden yoksun bırakılmıştır. Bu nedenle, herhangi bir güçlük yaşamaksızın, çok sayıda müzik eserine telif hakkı kuralları ihlal edilmeden, çeşitli yollardan erişim sağlayabilirdi. Bunun yanı sıra, başvuran, söz konusu web sitelerinin kendisi için belirli bir menfaat sunabilecek bilgiler dağıttığını ya da erişimin engellenmesinin kendisini büyük bir iletişim kaynağından yoksun bırakan bir etkisinin olduğunu<sup>2</sup> iddia etmemiştir. Dolayısıyla, başvuranın bu web sitelerine erişimden yoksun bırakılması durumu onu, genel menfaati ilgilendiren bir konudaki tartışmaya girmekten alıkoymamıştır.

Mevcut dava, bir web sitesinin sahibi ve kullanıcısı olan başvuranın Google modülünü etkileyen bir engelleme tedbiri yüzünden kendi sitesine erişim sağlayamadığından şikayetçi olduğu *Ahmet Yıldırım / Türkiye* (3111/10, 18 Aralık 2012, [158 sayılı Bilgi Notu](#)) davasından farklılık göstermektedir. Mahkeme, bir web sitesine erişimi engelleyen her türlü tedbirin, olası bir suistimal durumunun önüne geçilmesi için hem yasağın kapsamı üzerinde sıkı bir denetim hem de etkili bir yargı kontrolü sağlayan özelliklerle, katı bir yasal çerçevenin bir parçası olması gerektiğini; zira bunun "dolaylı sansürün" önemli etkilerini taşıyabileceğini tespit etmiştir. Dahası, Sözleşme'nin 10 § 2 maddesi, siyasi konulardaki ifade özgürlüğüne ilişkin kısıtlamalara dair fazla bir esnekliğe izin vermezken, Devletler ticari konulardaki<sup>3</sup> söylemlerin düzenlenmesi alanında

<sup>2</sup> *Khursbid Mustafa ve Tarzıbachı / İsveç*, 23883/06, 16 Aralık 2008, [114 sayılı Bilgi Notu](#).

<sup>3</sup> *Mouvement raelien / İsviçre* [BD], 16354/06, 13

geniş bir takdir yetkisine sahiptir. Bu takdir yetkisinin genişliğinin, gerçekte söz konusu olan şeyin bir bireyin “ticari” ifadesi değil de genel menfaati ilgilendiren bir konuya ilişkin bir tartışmaya katılımın olduğu yerlerde uygun yeterlikte olması gerektiği akılda tutulmalıdır. Bu bağlamda, “bilgi alma özgürlüğü” ve “telif hakkının korunması” gibi çakışan menfaatlerin dengelenmesine ilişkin olarak, yerel mahkemelere özellikle geniş bir takdir yetkisi verilmiştir<sup>4</sup>. Mahkeme, söz konusu içtihatlar ışığında, mevcut davanın genel menfaati ilgilendiren önemli bir konuyu gündeme getirdiği konusunda ikna olmamıştır.

Yukarıda belirtilenler göz önünde bulundurulduğunda, başvuran, dava konusu tedbir sebebiyle Sözleşme’nin 10. maddesine dair bir ihlalin “mağduru” olduğunu iddia edemez.

*Sonuç:* kabul edilemez (kişi bakımından (*ratione personae*) bağdaşmamaktadır).

Mahkeme ayrıca, başvuranın Sözleşme’nin 6. maddesi kapsamında yapılan şikâyet bakımından uygulandığına benzer şekilde 10. maddesi kapsamında da mağdur statüsünün bulunmadığını dikkate alarak, başvurunun, Sözleşme’nin 6. maddesi uyarınca yapılmış olan şikâyet bağlamında kişi bakımından bağdaşmaz olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

## MADDE 11

Temmuz 2012, 154 sayılı Bilgi Notu.

<sup>4</sup> *Ashby Donal ve Diğerleri / Fransa*, 36769/08, 10 Ocak 2013, 159 sayılı Bilgi Notu.

## Barışçıl toplantı özgürlüğü

**Şiddet içermeyen gösterilere katılım gösterildiği gerekçesiyle cezai hüküm giydirilmesi:** *dava Büyük Daireye gönderilmiştir*

*Kudrevičius ve Diğerleri / Litvanya* – 37553/05

26.11.2013 tarihli Karar [II. Bölüm]

2003 yılının Mayıs ayında, Litvanyalı yetkililer, seçilen yerlerde barışçıl toplantılar düzenlemeleri için çiftçilere izin vermişlerdir. Çiftçiler barışçıl bir gösteri düzenlemişlerdir ancak, gösteri dağıldıktan sonra üç anayolda trafikte önemli aksaklıklar meydana gelmiştir. Düzenlenen gösteriye katılmış olan beş başvuran yargılanıp Eylül 2004’te, isyan başlatmak ve bunlara katılım göstermekten suçlu bulunmuşlardır. Başvuranların her birine 60 günlük hürriyeti bağlayıcı bir ceza verilmiş, bu ceza bir yıl ertelenmiş ve bu süre boyunca yetkililerin ön izni olmadan, başvuranların 7 günden fazla bir süreliğine evlerinden uzaklaşmamaları emri verilmiştir. Başvuranlardan birinin, ayrıca, bir nakliye şirketinin uğradığı maddi zararlar karşılığında tazminat ödemesine karar verilmiştir. Başka bir çiftçiye ise, aynı ihlal gerekçesiyle idari hukuk uyarınca ceza verilmiştir.

Mahkeme’nin bir Dairesi 26 Kasım 2013 tarihli bir kararında (bk. 168 sayılı Bilgi Notu), üçe karşı dört oyla, başvuranlara başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması ve kargaşanın önlenmesi gibi meşru hedeflerin yerine getirilmesi amacıyla cezai hüküm giydirilmesinin gerekli ve orantılı bir tedbir olmadığı gerekçesiyle, Sözleşme’nin 11. maddesinin ihlal edilmiş olduğuna hükmetmiştir.

Dava, Hükümetin talebi üzerine 14 Nisan 2014 tarihinde Büyük Daireye gönderilmiştir.

## Örgütlenme özgürlüğü

**Başvuran kiliselerin, Devletten yeniden maddi yardım almak amacıyla tüzel kişilik statüsü kazanması için tekrar kayıt yaptırılmalarının gerekmesi: *iblal***

*Magyar Keresztesy Mennonita Egyház ve Diğerleri / Macaristan – 70945/11 ve diğerleri*  
08.04.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

*Olaylar* – Devlet fonlarının belirli kiliseler tarafından suistimal edilmesiyle alakalı sorunların ele alınması amacıyla çıkarılan 2011 tarihli Kilise Kanunu kapsamında, kiliselerin tanınmasına ilişkin iki kademeli bir sistem getirilmiştir. Çok sayıda kilise, kanunlar önünde tüzel kişiliğe sahip olarak değerlendirilmektedir ve bu nedenle, din ile alakalı konularda faaliyetler gerçekleştirmek için Devletin sunduğu belirli parasal ve mali getirilerden yararlanmaya devam etme hakkına sahiptir.

Başvuranların hepsi dini topluluklardan ya da papazlardan veya bu tür toplulukların üyelerinden oluşmaktadır. 2011 tarihli Kilise Kanunu'nun kabul edilmesi öncesinde kilise olarak kayıtlara geçen ve Devlet fonlarından faydalanan başvuran kiliseler, kendiliğinden tüzel kişiliğe sahip şeklinde muamele gören kiliseler arasına dâhil edilmemiştir. Anayasa Mahkemesinin bir kararının ardından, başvuranlar gibi dini birlikler ve topluluklar kilise olarak faaliyet göstermeye ve kendilerini kilise olarak adlandırmaya devam edebilmişlerdir.

Ancak, 2011 tarihli Kilise Kanunu, başvuran kiliseler gibi, parasal fonlara ve yardımlara yeniden erişim sağlamak istemeleri halinde, tüzel kişilik sahibi kiliseler olarak kayıt altına alınmak için Parlamento'ya başvurularını gerektirmesi bakımından geçerli olmaya devam etmiştir. Belirli bir kiliseye tüzel kişilik verilebilip verilememesi, demokrasiye karşı bir tehdit teşkil etmediğine ilişkin delilin yanı sıra, üye sayısına ve ne kadar süredir var olduğuna dayanmaktadır.

*Hukuki Değerlendirme* – 11. Madde (9. Madde ışığında yorumlandığında): Başvuranların kilise olarak sicil kayıtlarından çıkarılmaları Sözleşme'nin 9. ve 11. maddeleri altında koruma altına alınan haklarına ilişkin bir müdahale teşkil etmiştir. Uygulanan tedbir, 2011 tarihli Kilise Kanunu'na dayandırılmış ve dini faaliyetler yürüttüklerini iddia eden toplulukların hileli bir şekilde Devletin sağladığı mali yardımlardan faydalanmalarının önlenmesi yönünde meşru bir amaç gütmüştür. Mahkeme, yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığını değerlendirme geçmiştir.

Sözleşme'nin 11. maddesi, 9. maddesi ile birlikte ele alındığında, dini örgütlerin özel bir yasal statülerinin olacağına ilişkin bir hak öngörmemektedir. Devletin yalnızca, bu dini örgütlerin, medeni kanun kapsamında tüzel kişilikler olarak hukuki ehliyet edinmelerine imkân sağlaması gerekmektedir. Ancak, Mahkeme, bir dine bağlı olan kimselerin, Devletin diğer dini örgütleri tanıırken kendi dini örgütlerini tanımayı ve desteklemeyi reddetmesi halinde, yalnızca müsamaha gösterildiklerini hissetmekle kalmayıp aynı zamanda hoş karşılanmadıklarını da düşünebilecekleri gerçeğini

göz ardı edemezdi. Bu şekilde algılanan bir aşağılık hissi, kişinin dinini açıklama özgürlüğüne kadar uzanmıştır. Dahası, yetkililerin tespit ettikleri sorunlara ilişkin adli denetim ya da suistimal eder nitelikteki kiliselerin feshedilmesi gibi daha az köklü çözümlerin mevcut olmadığı gösterilmemiştir. Söz konusu mevzuatın getirdiği sonuçlar, bazen geniş kitleleri etkileyen maddi ve itibarla alakalı sonuçlarla birlikte, mevcut ve faaliyet göstermekte olan kiliselerin yasal çerçevelerin dışında bırakılmaları olmuştur.

Kiliselerin tanınmasına ilişkin iki kademeli bir sistem, burada olduğu gibi, Devletlerin takdir yetkileri kapsamına girebilmekte olup, bu türden bir düzen, normalde, bunu sürdüren ülkelerin tarihi-anayasal geleneklerinde yer almaktadır. Ancak, Hükümet, 2011 tarihli Kilise Kanunu kapsamında kayıt altına alınan kiliselerin listesinin Macaristan'ın tarihi geleneğini tam olarak yansıttığını göstermek amacıyla ikna edici nitelikte herhangi bir delil sunmamıştır. Kiliselerin kayıt yaptırma taleplerinin öğretilerin içeriğine ilişkin bilgi sunulmaması nedeniyle reddedilmesi, tanınmak isteyen dini örgütün demokratik bir topluma karşı herhangi bir tehlike teşkil edip etmediğinin belirlenmesi gerektiği için haklı gösterilebilir. Ancak, başvuranlar Macaristan'da uzun yıllar boyunca dini topluluklar olarak kanuna uygun bir şekilde faaliyet göstermiştir ve kanunlara aykırı veya suistimal edici bir şekilde faaliyet gösterdikleri gerekçesiyle kapatılmaları için herhangi bir işlem yapıldığına dair hiçbir delil mevcut değildir. Bu nedenle, bu kiliselerin yeniden kayıt yaptırılmalarını gerektiren nedenlerin özellikle önemli ve ikna edici olması gereklidir. Kişinin dinini veya inançlarını açıklama özgürlüğünün

başvuran kiliselere ya da bunların mensuplarına Devlet bütçesinden ek fon sağlanması hakkını vermediği doğrudur. Ancak, dini cemiyetlerin elde etmiş oldukları imtiyazlar bu cemiyetlerin dini amaçlarını devam ettirmelerini kolaylaştırmış ve bu nedenle, Devlet makamlarının bu imtiyazları sunarken tarafsız kalmaları konusunda bir yükümlülük getirmiştir. Devlet, dini örgütlere bu gibi haklar sağlamaya gönüllü olarak karar verdiğinde, bu türden yardımların sağlanması, azaltılması ya da geri çekilmesinde ayrımcı tedbirler uygulaması mümkün değildir. Bunun yanı sıra, Devletlerin dini topluluklarla yapılacak işbirliğinin biçimini seçmede, bu imtiyazları yasal tedbirlerle yeniden şekillendirme imkânı da dâhil olmak üzere, dikkate değer ölçüde bir özgürlük söz konusudur. Ancak, Devletin tarafsız kalması, dini bir topluluğun yandaşlarının Devletin dini gerekçelerle kendi topluluklarının daha az lehine olacak şekilde bir tutum sergilemesi bakımından ikinci sınıf vatandaş gibi hissedecekleri durumların önüne geçilmesi amacıyla, işbirliği yapılacak kişilerin seçiminin tespit edilebilir ölçütlere dayandırılmasını gerektirmektedir. Mevcut davada, sağlanan yardımların geri çekilmesi durumu başvuranlar da dâhil olmak üzere yalnızca belirli dini zümrelerle alakalıdır.

Mahkeme, başvuran kiliselerin birer tüzel kişilik olarak kendi dinlerini tatbik etmelerinin engellendiğine işaret eden herhangi bir göstergenin yer olmadığını kaydetmiştir. Bununla birlikte, mevzuat uyarınca, kiliselerin yerine getirdikleri belirli dini faaliyetlerin dini birlikler tarafından da gerçekleştirilmesine izin verilmemiş ve bu da, dini birliklerin toplu din özgürlüğü haklarını etkilemiştir. Bu nedenle, bu tür bir ayrıma gidilmesi ile, Devletin tarafsızlığa ilişkin

yerine getirmesi gereken koşullar karşılanmamış olup, ayrımcı muamele yapılması için mevcut olması gereken tarafsız gerekçelerden yoksun kalmıştır.

Mahkeme, yetkililerin, başvuruların kilise statülerini daha az katı nitelikte tedbirler uygulamak yerine tamamen kaldırarak, gerekçesinin haklılığı şüpheye açık olan ve siyasi açıdan kusurlu bir yeniden kayıt yaptırma usulünü getirerek ve başvurulara yalnızca işbirliği imkânları bakımından değil ayrıca dinle ilgili faaliyetler için sağlanan yardımlar bakımından da tüzel kişilikli kiliselerden farklı bir muamele göstererek, başvuran kiliselere karşı tarafsızlık görevini ihmal etmiş oldukları sonucuna varmıştır. Bu unsurlar, müştereken ve münferiden, dava konusu tedbirin “acil bir toplumsal gereksinime” karşılık geldiğinin söylenemeyeceği anlamına gelmektedir.

*Sonuç:* ihlal (ikiye karşı beş oyla).

Madde 41: Bir ihlalin tespit edilmesi beş bireysel başvuranın uğradığı manevi zararlar bakımından yeterli adil tazmin teşkil etmiştir. Başvuran topluluklara ilişkin husus henüz karara bağlanmamıştır.

**Mesleki iş uyuşmazlığına taraf olmayan bir işverene karşı bir dayanışma grevi yapılması yasağı:** *ihlal yok*

*National Union of Rail, Maritime and Transport Workers / Birleşik Krallık – 31045/10*  
08.04.2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

*Olaylar – Dayanışma eylemi (ilk eyleme karşılık)*

yapma hakkı Birleşik Krallıkta 1980 yılında yasaklanmıştır ve destek amaçlı eylem düzenlemek 1990<sup>5</sup> yılından beri kanunlara aykırıdır. J Şirketinin 20 kişilik bir çalışan grubu, diğer bir deyişle başvuran sendikanın tüm üyeleri, 2007 yılında H Şirketine transfer edilmiştir. İki yıl sonra, H Şirketinin bu çalışanların sözleşme hükümlerini ve koşullarını kendisinin diğer çalışanları seviyesine düşüreceğini belirtmesi üzerine, bu çalışanlar grev yapmışlardır. Grev nedeniyle H Şirketi gözden geçirilmiş bir teklif hazırlamıştır. İlgili çalışanlar bu teklifi ilk önce reddetmiş ancak sonunda kabul etmekten başka çareleri kalmamıştır. Başvuran sendika, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapmış olduğu başvurusunda, çalışanlarının H Şirketinde yapmış oldukları grevin, dayanışma grevlerine kanunen getirilen yasak ile geçersiz kıldığını, dolayısıyla, sendikanın daha büyük bir şirket olan J Şirketinde destek grevi düzenlemekten alıkonduğunu iddia etmiştir.

Başvuran sendika ayrıca, grev oylaması yapılmasını düzenleyen ulusal hukuk kurallarının aşırı katı ve detaylı olduğundan şikâyetçi olmuştur. Bunun sonucunda, bir işveren, başvuranın ilgili çalışanların tam iş tanımlarını yeterli şekilde açık olarak belirtmediği gerekçesiyle ücret ve çalışma koşulları hakkında bir grev çağrısında bulunmasını engelleyen bir mahkeme emri çıkartmıştır.

Başvuran sendika, Sözleşme'nin 11. maddesine dayanarak, grev oylaması bildirimine getirilen kısıtlamaların ve dayanışma eylemlerine

<sup>5</sup> Dayanışma ya da destek grevi, iş uyuşmazlığına taraf işverenden başka bir işverene karşı ve uyuşmazlığa taraf işveren üzerinde dolaylı bir baskı oluşturulması amacıyla yapılan grev eylemidir.

bütünüyle yasak getirilmesinin kendi çalışanlarının menfaatlerini korumasını engellediğini ileri sürmüştür.

#### *Hukuki Değerlendirme – 11. Madde*

(a) *Grev oylaması bildiri* – Mahkeme, başvuran sendikanın 11. madde kapsamındaki haklarını kullanmasına kanunda yer alan usuli gerekliliklere uyulması için gerekli olandan daha fazla bir şekilde müdahale yapıldığını tespit etmesi için herhangi bir dayanak noktası bulamamıştır. Zira başvuran sendika, bu haklarını sonunda kullanabilmiştir. Başvuran sendika, üyelerinin haklarının korunması için greve gidilmesi konusunda bazı gecikmeler yaşamış olsa da, iki ay sonrasında, işvereni sendika üyelerine sunduğu teklifini artırmaya ikna eden bir grev düzenlemeyi başarmıştır. Teklif kabul edilmiş ve bunun ardından kısa bir süre sonra toplu bir sözleşme olarak geçerlilik kazanmıştır. Mahkeme şikâyetleri yalnızca somut gerçekler ışığında inceleyebilir ve bu durumun gerçekte açığa çıkardığı şey ise, başvuran sendikanın kendi üyeleri adına gerçekleştirdiği ve başarılı bir toplu grevdir.

*Sonuç:* kabul edilemez (açıkça dayanaktan yoksun).

(b) *Dayanışma grevi* – Bu, Mahkeme'nin dayanışma grevi düzenleme hakkının Sözleşme'nin 11. maddesi kapsamına girip girmediğini belirlemek durumunda kaldığı ilk davadır. Büyük Daire *Demir ve Baykara / Türkiye* davasında, Mahkeme'nin Sözleşme'den başka uluslararası hukuk unsurlarını, bu unsurların yetkili organlar tarafından yorumlandığı şekli ve Avrupa Devletlerinin ortak değerlerini yansıtan uygulamalarını da dikkate alması gerektiğini tespit

etmiştir. Dayanışma grevi, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) [87 No.lu Sözleşmesi](#) ve [Avrupa Sosyal Şartı](#) uyarınca tanınmış ve koruma altına alınmıştır. Bu nedenle, Mahkeme'nin Sözleşme'nin 11. maddesi ile ilişkili olarak, sendika birliklerinin özgürlüğünün kapsamının uluslararası hukukta var olandan çok daha dar bir yorumunu kabul etmesi çelişkili bir tutum olacaktır. Bunun yanı sıra, pek çok Avrupa Devleti uzun süredir, dayanışma grevlerini bir çeşit hukuka uygun sendika eylemi olarak kabul etmektedir. Dolayısıyla, dayanışma grevlerine getirilen hukuki yasak, başvuran sendikanın örgütlenme özgürlüğüne müdahale teşkil etmiştir.

Söz konusu müdahalenin kanunlarla, başka bir deyişle 1992 tarihli Sendika ve İş İlişkileri (Güçlendirme) Kanunu'nun 224. maddesi ile öngörülmüş olduğu konusu tartışmasızdır. Mahkeme ayrıca, yasağın, yalnızca greve doğrudan müdahil olan işverenin değil, devletin iç ekonomisinin ve ilk grevden<sup>6</sup> çok daha kapsamlı olabilecek dayanışma grevinin yol açacağı karışıklıktan etkilenme olasılığı olan halkın daha geniş çaplı menfaatlerini de içeren başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması yönünde meşru bir hedef gözetmiş olduğu kanaatindedir.

Mahkeme, yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı konusunda ise, grev yapmanın kendisinin örgütlenme özgürlüğünün esaslı bir unsuru olarak değerlendirilmesinin gerekli olup olmadığına karar vermek durumunda değildir. Öyle ki, bu

<sup>6</sup> Mahkeme'nin ana grevlerle alakalı bir davaya ilişkin görüşleri için bakınız: *UNISON / Birleşik Krallık* (k.k.), 53574/99, 10 Ocak 2002, [38 sayılı Bilgi Notu](#).

hakkın kullanılmasına ilişkin her türlü kısıtlama söz konusu özgürlüğün esasını etkileyecektir. Başvuran sendika, örgütlenme özgürlüğünün gerekli olarak nitelendirilen iki unsurunu kullanmıştır. Bu unsurlar, bir sendikanın, işvereni, üyeleri adına söylemesi gerekenleri dinlemesi için ikna etmeye çalışma hakkı ve toplu iş sözleşmesi yapma hakkıdır.

Mahkeme, başvuranın Sözleşmeciler Devletlere bu alanda yalnızca çok dar bir takdir yetkisi tanınması gerektiği iddiasını reddetmiştir. Bu, getirilen yasağın sendika özgürlüğünün bir sendikanın feshedilmesi gibi en önemli unsuruna kadar uzandığı bir dava değildir. Başvuranın gibi davalarda takdir yetkisinin genişliği; dava konusu yasağın mahiyeti ve kapsamı, gözetilen amaç ve bahse konu hakkın hiçbir kısıtlama yapılmaksızın kullanılması sonucu zarar görme ihtimali bulunan başka bireylerin çıkarılan hakları ve menfaatleri gibi ilgili etkenler ışığında değerlendirilmelidir. Avrupa Konseyi Üye Devletlerinin ortak payda düzeyi ve ilgili uluslararası belgelerde yansıtılmış uluslararası fikir birliği de bu anlamda ilgili birer faktör olabilir.

Her ne kadar sınırlı ölçüde yapılmış ve sınırlı sonuçlar vermiş olsa da bir greve öncülük eden başvuran sendikanın maruz kaldığı müdahalenin mahiyeti ve kapsamı, örgütlenme özgürlüğünün esasına büyük bir etkide bulunmamıştır. Müdahalenin amacına gelince, davanın konusu davalı Devletin sosyal ve ekonomik stratejisi ile alakalıdır ve bu, Mahkeme'nin genellikle geniş bir takdir yetkisine müsaade ettiği bir alandır. Birleşik Krallığın dayanışma grevlerine doğrudan bir yasak getiren birkaç Avrupa Devletinden

yalnızca biri olmasının veya Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ve Avrupa Sosyal Şartının ilgili izleme organlarının konuyu farklı ve daha genel bir bakış açısıyla ele aldıkları için dayanışma grevi yasağına ilişkin olumsuz değerlendirmelerinin söz konusu sonuç üzerinde bir etkisi olmamıştır.

Dayanışma grevlerine getirilen yasak, hükümetin iki kez değişmesine karşın yirmi yıldan uzun bir süredir müdahale edilmeden varlığını korumuştur. Bu da, siyasi görüşün Birleşik Krallıkta geniş bir kapsama yayılıp, demokratik görüş birliğinin ilgili yasağı desteklediği ve yasağın gerekçelerinin kabul gördüğü anlamına gelmektedir. Bu durum, yerel yasama makamlarının, kendi ülkelerinde endüstriyel ilişkilerin sık sık değişen siyasi, toplumsal ve ekonomik bağlamında kamu menfaatlerine daha geniş anlamda nasıl hizmet edileceğine dair değerlendirmelerinde, Sözleşme'nin 11. maddesi uyarınca hem uygun hem de yeterli olan gerekçelere dayandıklarını göstermiştir.

Özetlemek gerekirse, mevcut davada itiraz edilen özel duruma ilişkin olgular, başvuran sendikanın gerekli unsurlarından faydalanabilmiş olduğu örgütlenme hakkına ilişkin haksız bir müdahale teşkil etmemiştir. Sendika kendi üyelerini temsil etmede, işverenleri ile anlaşmazlık halinde olan çalışanlar adına işverenle müzakere etmede ve söz konusu üyelerinin işyerlerinde bir grev düzenlenmesinde bu hakkını kullanmıştır. Davalı Devlet, hassasiyeti kabul edilen bu yasama politikası alanında, dayanışma grevine getirilen mevcut hukuki yasağı kapsamaya yetecek genişlikte bir takdir yetkisi kullanmıştır. Bu davanın kendine özgü koşullarında, dava konusu olaylarla ilgili olarak, bahse konu yasağın



uygulanmasını başvuran sendikanın 11. maddesi kapsamındaki hakkına orantısız bir kısıtlama getirilmesi şeklinde değerlendirmek için herhangi bir dayanak mevcut değildir.

*Sonuç:* ihlal yok (oybirliğiyle).

(Ayrıca bakınız, *Demir ve Baykara / Türkiye* [BD], 34503/97, 12 Kasım 2008, 113 sayılı Bilgi Notu)

## MADDE 13

### Etkin hukuk yolu

**Uluslar arası korumaya yönelik başvurulara ilişkin gözden geçirme işlemlerinin askıya alma etkisinin olmaması: ihlal**

*A.C. ve Diğerleri / İspanya* – 6528/11  
22 Nisan 2014 tarihli karar [III. Bölüm]

*Olaylar* – Hepsi Sahra kökenli olan otuz başvuran, 2011 ve 2012 yıllarında İspanya'ya gelmiş ve uluslar arası korunma talebinde bulunmuşlardır. Bu otuz talebin reddedilmesinin ardından başvuranların gözden geçirme talepleri de kabul edilmemiştir. Başvuranlar daha sonra taleplerine dair verilen itiraz kararlarının adli gözden geçirilmesini, aynı zamanda sınır dışı edilme kararlarının da durdurulmasını talep etmişlerdir. *Audiencia Nacional*, başvuranların sınır dışı edilmesi kararının geçici olarak durdurulmasına dair idari makamlara emir vermesinin ardından, 30 başvuranın kararlarının icrasının durdurulmasını reddetmiştir. Başvuranların geçici tedbir taleplerinin ardından, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Mahkeme İçtüzüğü'nün 39. maddesi kapsamında,

başvuranların devam eden yargılamalardan dolayı sınır dışı edilmemelerini İspanya Hükümeti'ne bildirmiştir. *Audiencia Nacional*, başvuranların bazıları tarafından yapılan başvuruları reddetmiş; bu başvuranlar daha sonra Yüksek Mahkeme'ye gitmişlerdir. AİHM, karar verdiği tarihe kadar bu itirazların sonucundan haberdar edilmemiştir.

### Hukuki Değerlendirme

Sözleşme'nin 13. maddesi: Mahkeme'nin, başvuranların sınır dışı edilmesi halinde Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerinin ihlal edilmiş olup olmayacağını belirleme gibi bir zorunluluğu yoktur. Başvuranların başvurularını ve sundukları belgeleri inceleme ve Fas'ta karşılaşılabilecekleri riskleri değerlendirme görevi, sığınma işleri ile ilgilenme sorumluluğuna sahip olan İspanya makamlarının kendi görevleridir. Mahkeme'nin temel kaygısı, başvuranların esasa ilişkin itirazlarının hala ulusal mahkemeler önünde beklediği göz önünde bulundurulduğunda, başvuranları keyfi olarak, dolaylı ya da doğrudan bir şekilde, ülkelerine gönderilmekten koruyacak etkin önlemlerin mevcut olup olmamasıdır. Mahkeme İçtüzüğü'nün 39. maddesinin uygulanması, başvuranların sınır dışı edilmeleri sürecinin askıya alınmasına yönelik tek araçtır. Başvuranların kararların icrasının durdurulmasına ilişkin talepleri *Audiencia Nacional* tarafından reddedilmesinin ardından, ülke dışına gönderilmelerinin önünde hiçbir engel kalmamıştır. Kabul edilmelidir ki, Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamında bir hukuk yolunun etkinliği başvuranın lehine bir sonuç alınmasına bağlı değildir. Ancak, başvuranların adli gözden geçirme talepleri sınır dışı edilme kararının durdurulmasını sağlayabilecek otomatik



durdurucu bir etkiye sahip olmadığından dolayı, Mahkeme'nin müdahalesi olmasaydı, başvurular davalarının esasları bu derece dikkatlice ve mümkün olduğunca çabuk bir şekilde incelenmeden Fas'a gönderileceklerdi. Ayrıca, başvurular İspanya'ya giriş tarihleri Ocak 2011 ve Ağustos 2012 arasında olmuştur ve o tarihlerden beri başvurularının derdest olmasından dolayı hukuksal bir belirsizlik ve maddi güvensizlik içindedirler. Bir hukuk yolunun durdurucu etkisinin olmadığı ya da icranın durdurulması yönünde bir başvurunun reddedildiği durumlarda, Mahkeme'nin 39. maddeyi uyguladığı ve Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerini içeren davalarda mahkemelerin özel bir gayret göstermesi ve hızlı bir şekilde davanın esaslarını belirlemesi çok önemlidir. Aksi takdirde hukuk yolları etkinliğini kaybedecektir. Sonuç olarak, başvuruların kullanabilecekleri, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddeleri kapsamındaki şikayetleri bağlamında 13. maddenin gerekliliklerini karşılayan bir hukuk yolu bulunmamaktadır.

*Sonuç:* ihlal (oybirliğiyle).

Mahkeme İçtüzüğü'nün 39. maddesi: Davalı Devletten, mevcut karar nihai olana kadar ya da Mahkeme söz konusu davaya ilişkin başka bir karar verene kadar başvurularını sınır dışı etme yoluna gitmemesi istenmiştir.

Sözleşme'nin 46. maddesi: Davanın özel koşulları, Sözleşme'nin 13. maddesinin ihlalinin başvuruların uluslararası korumaya yönelik başvurularına ilişkin yargılamaların durdurucu bir etkisi olmamasından kaynaklanması, ve başvuruların bazılarının 2011 yılının Ocak ayında İspanya'ya gelmelerinin ardından sığınma

talebinde bulunmalarına rağmen başvuruların hala derdest durumda olması göz önünde bulundurulduğunda, Davalı Devletten, hukuki ve maddi açıdan, başvuruların davaları incelenirken ve uluslararası koruma talepleri ulusal makamlarca incelenirken İspanya sınırları içinde kaldığından emin olması istenmiştir.

## MADDE 14

### Ayrımcılık (Madde 8)

**Yabancı uyruklu vatandaşlara yoksulluk yardımının verilmemesi:** *ihlal*

*Dhabbi / İtalya – 17120/09*

8 Nisan 2014 tarihli karar [II. Bölüm]

(bk. yukarıda Madde 6 § 1 (kamu), [sayfa 13](#))

**Ayrımcılık (Ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesi)**

**Oturma izni olmayan seçmenlerin gümrükte bulunan oy verme merkezlerinde bağımsız adaylara oy vermelerine izin verilmemesi:** *ihlal yok*

**Siyasi partilere tanınanın aksine, bağımsız adaylara ulusal radyoda yayın hakkı tanınmaması:** *ihlal yok*

*Oran / Türkiye – 28881/07 ve 37920/07*

15 Nisan 2014 tarihli karar [II. Bölüm]

(bk. aşağıda Ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesi, [sayfa 35](#))

## MADDE 34

### Duruşmaya katılma hakkı (*Locus standi*)

**Başvuru yaptıktan sonra vefat eden başvuran adına mirasçılarının başvurusu takip etmeye yönelik meşru menfaatleri: kabul edilebilir**

*Ergezen / Türkiye – 73359/10*

8 Nisan 2014 tarihli karar [II. Bölüm]

*Olaylar* – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 2010 yılının Eylül ayında yapılan bir başvuru ile, başvuranlar Mehmet ve Ziya Ergezen, yargılama sürelerinin uzunluğundan, temyiz sürecindeki hatalardan, tazmine yönelik bir hukuk yolunun bulunmamasından ve aleyhlerinde açılan ceza davasının uzunluğundan şikayetçi olmuşlardır. Ziya Ergezen, 2010 yılının Ekim ayında yaşamını yitirmiştir. Bunun ardından eşi ve çocukları, mirasçılar olarak Ziya Ergezen'in Mahkeme önündeki başvurusunu takip etme isteklerini Mahkeme'ye iletmışlerdir. Hükümet, Ziya Ergezen aleyhindeki ceza yargılamasının sürmekte olması sebebiyle, mirasçılarının başvurusu takip etme haklarının bulunmadığını belirtmiştir.

*Hukuki değerlendirme* – Madde 34: Başvuranın yargılamalar esnasında vefat ettiği davaların, mağdur bir kişinin ölümünün ardından mirasçılarının başvuru yaptığı davalardan ayrı tutulması gerekmektedir. Sözleşme kapsamındaki haklarının ihlal edilmesi sonucu mağdur olduğunu iddia ederek Mahkeme'ye başvuruda bulunan bir kişi, Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca bireysel başvuru hakkını kullanma ve dolayısıyla Mahkeme'nin yargı yetkisini harekete geçirme yönünde kişisel ve bilinçli bir karar

vermiştir. Ancak Sözleşme kapsamında mağdur olduğunu iddia ederek Mahkeme'ye başvuruda bulunabilecek bir kişinin ölümünün ardından mirasçılarının Mahkeme'ye başvuruda bulunması aynı durumu teşkil etmez. Mahkeme'nin içtihatlarından anlaşılacağı üzere, başvuranın başvurusu yapmasının ardından vefat ettiği durumlarda bile, Mahkeme'den, başvuranın mirasçılarının başvurusu takip etme isteklerini Mahkeme'ye iletmeleri durumunda ya da Mahkeme'nin Sözleşme'nin 37 § 1. maddesinin son hükmü uyarınca başvurunun incelenmesine devam edilmesine gerek olduğuna hükmettiği durumlarda, başvuruda iddia edildiği üzere, Davalı Devletin vefat eden kişinin haklarını ihlal edip etmediğini belirlemesi talep edilebilir. Böyle bir davada kararı etkileyen nokta, söz konusu hakların başvurusu sürdürmek isteyen mirasçılara devredilip edilmeyeceği değil, mirasçıların Mahkeme'ye davayı başvuranın Mahkeme'ye bireysel başvuru yapma hakkını kullanmasına ilişkin taleplerini temel alarak sürdürmeye yönelik başvurularını yaparken ilkesel olarak meşru bir menfaat öne sürüp süremeyecekleridir. Buna göre, Mahkeme, içtihatları doğrultusunda, Ziya Ergezen'in dul eşi ile çocuklarının kendisi adına başvurusu sürdürmeye dair meşru menfaatlerinin olduğuna karar vermiştir. Dolayısıyla başvuranın mirasçılarının başvuranın davasını sürdürmeye yönelik haklarını tanımıştır.

*Sonuç:* ilk itiraz reddedilmiştir (oybirliğiyle).

Mahkeme ayrıca, altı oya karşı bir oyla, Sözleşme'nin 5 § 3. maddesinin ihlal edildiğine; oybirliğiyle de Sözleşme'nin 5 §§ 4 ve 5 ile 6. maddelerinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Madde 41: Manevi tazminat olarak, başvuran

Mehmet Ergezen'e 4,000 avro ve Ziya Ergezen'in mirasçalarına toplamda 4,300 avro ödenmesine hükmedilmiştir.

## Mağdur

**Düzenli kullanıcının internet üzerinden müzik sağlayıcısı olan sitelere erişimi engelleyen önlemlere ilişkin başvurusu:**  
*mağdur sıfatı bulunmamaktadır*

*Akdeniz / Türkiye – 20877/10*

11 Mart 2014 tarihli karar [II. Bölüm]

(bk. yukarıda Madde 10, [sayfa 13](#))

**Engel derecesinin kanuna aykırı olduğunu iddia ettiği yeniden değerlendirilmesinin sonucunu bekleyen engelli emekli kişinin mağdur sıfatının olmaması:** *kabul edilemez*

*Káta / Macaristan – 939/12*

18 Mart 2014 tarihli karar [II. Bölüm]

*Olaylar* – 2007 yılında bir bölge mahkemesi, verdiği nihai kararda, başvuranın 3. derece kalıcı engelli durumda olduğuna ve dolayısıyla kendisine aylık maaşının %37.5'i miktarında maluliyet maaşı hakkı doğduğuna karar vermiştir. Mahkeme, bunun nihai olduğuna ve ilaveten herhangi bir incelemeye açık olmadığına hükmetmiştir. Ancak 2011 yılında maluliyet maaşlarına ilişkin yeni bir yasal düzenleme getirilmiştir. Yeni düzenlemeye göre, maluliyet maaşından yararlanan kişilerin engel durumlarının yeniden değerlendirilmesi için başvuruda bulunmaları gereklidir. Bu kişiler

başvuru yaptıklarında, yeniden değerlendirme işlemi devam ederken kendilerine önceki maaşları ile eşit miktarda geçici bir maaş verilecektir. Yeniden değerlendirmenin sonucuna bağlı olarak bu kişilere "maluliyet maaşı" ya da "rehabilitasyon maaşı" verilebilir. Ancak bu kişiler her iki maaş için de gerekli olan özellikleri karşılamıyorlarsa kazanılan hakları tamamen geri alınabilir. Her koşulda, toplu taşıma ve turistik aktiviteler gibi önceden sahip oldukları emekli sıfatındaki haklarının bazılarını kaybedeceklerdir. Başvuran, yeni düzenleme çerçevesinde sağlık durumunun yeniden değerlendirilmesini talep etmiştir. Bu işlem, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin karar verdiği tarihte hala derdest durumdadır.

Başvuran, Mahkeme'ye yaptığı başvuruda getirilen yeni düzenlemenin kendisinin maluliyet maaşı alma hakkını ortadan kaldırdığını ve bu maaşı hak edebilmek için yeniden değerlendirilmeye alınmasının, Sözleşme'nin 6, 13 ve 17. maddeleri ile Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında, yasal kesinlik hakkına, ayrımcılık yasağına ve mülkiyet hakkına aykırı olduğundan şikayetçi olmuştur.

*Hukuki değerlendirme* – Madde 34: Daha önce maluliyet maaşı almaya hak kazanan başvuran, söz konusu düzenleme ile ilgili endişeler taşımaktadır. Ancak başvuranın herhangi yeni bir ödeme hak edip etmediğinin belirlenmesi amacıyla sağlık durumunun yeniden değerlendirilmesi işlemi henüz gerçekleşmemiştir ve bu sırada eski maaşını almaya devam etmektedir. Dolayısıyla, yeni düzenleme sonucu herhangi bir mağduriyet yaşamamıştır. Mahkeme, yasal düzenlemelerin başvuranın kazanılmış hakkı

üzerindeki potansiyel etkilerini daha yakından incelemek yerine, başvurunun söz konusu olayın ışığında kabul edilebilirliği üzerine karar verecektir. Mahkeme, Sözleşme'nin 34. maddesinin amaçları dahilinde, başvuranın Sözleşme kapsamındaki haklarının ihlal edilmesi sonucu mağdur olduğunu iddia edemeyeceği sonucuna varmıştır.

*Sonuç:* kabul edilemez (kişi bakımından bağdaşmayan)

## MADDE 35

### İç hukuk yollarının tüketilmesi Etkin iç hukuk yolu - Romanya

**Komünist rejim esnasında haksız yere Devlet zimmetine geçirilen mülklere ilişkin 165/2013 Sayılı Kanun kapsamındaki hukuk yolu:** *kısmen etkin hukuk yolu; kabul edilebilir*

*Preda ve Diğerleri / Romanya – 9584/02*  
29 Nisan 2014 tarihli karar [III. Bölüm]

*Olaylar* – Başvurularda öne sürülen şikayetler, komünist rejimin 1989 yılının Aralık ayında düşmesinin ardından Romanya'da kabul edilen yasalar uyarınca, bu rejim tarafından el konulan ya da kamulaştırılan mülklerin geri alınmasına yönelik hakları bulunan kişiler olan başvuranların açtığı, tazminata ya da mülkün geri verilmesine yönelik idari ve/veya kamu davalarına ilişkindir.

*Hukuki değerlendirme* – Madde 35 § 1: Mahkeme, *Maria Atanasiu ve Diğerleri / Romanya* (30767/05 ve 33800/06, 12 Ekim 2010, [134 sayılı Bilgi Notu](#)) davasına ilişkin kararında, komünist rejim

kapsamında Devlet tarafından el konulan ya da kamulaştırılan mülklerin tazmin ya da iade edilmesi işleminin etkin olmamasının; Mahkeme'nin Romanya Hükümetine mülklerin iadesi hakkının uygulanması için hızlı ve etkin önlemler alınması gerektiğini belirttiği *Viaşu, Faimblat* ve *Katç* kararlarının kabul edilmesine rağmen sürekli tekrar eden ve oldukça yaygın olan bir problem olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla, pilot kararı uygulayan Mahkeme, davalı devletten, taşınmaz malların kamulaştırılması hususunu içeren davalarda sahiplik haklarının korunması ile ilgili yasal ve idari tedbirlerin alınmasını istemiştir. Mahkeme ayrıca Romanya yetkililerinin telafiye yönelik düzenleme kapsamındaki kişilerin mallarının uygun bir şekilde tazmin edilmesini sağlayacak önlemleri almalarını bekleyen aynı genel problemten kaynaklanan başvuruların tümünün değerlendirmesini ertelemeye karar vermiştir.

Meclis, 16 Mayıs 2013 tarihinde, Romanya'daki komünist rejim esnasında yanlış bir şekilde Devlet mülkiyeti kapsamına alınan taşınmaz malların fiziksel olarak geri verilmesi ya da alternatif olarak tazmin edilmesine ilişkin 165/2013 sayılı Kanun'u kabul etmiştir.

Mahkeme, ilk olarak, önünde bulunan sekiz başvurunun, *Maria Atanasiu ve Diğerleri* davasında yürütülen pilot karar uygulamasından sonra kabul edilebilirlik öncesi aşamasında değerlendirdiği ilk başvurular olduğunu gözlemlemiştir. Davaların olaylar bakımından karışıklığının ve tarafların sunduğu görüşlerin ışığında, Mahkeme, 165/2013 sayılı Kanun'un sağladığı çeşitli hukuk yolları ile uygulamalarının, başvuranların durumunun çözümünde etkin olup olmadığını

belirlemeyi amaçlamıştır.

Romanya Devleti tarafından kullanılan takdir yetkisi ile 165/2013 sayılı Kanun – yani usule ilişkin açık ve öngörülebilir kurallar, bağlayıcı süre sınırları ve etkin yasal gözden geçirme işlemi – tarafından sağlanan teminatlar göz önünde bulundurulduğunda; söz konusu Kanun, ilkesel olarak, Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi uyarınca mülkiyetin korunması hakkının ihlal edildiğini iddiasından kaynaklanan başvuruların tazmin edilmesi kapsamında, özellikle de şu durumlarda erişilebilir ve etkin bir yol sağlamaktadır: aynı arazi için farklı tapu senetleri, mülkün geri verilmesi ya da tazmin edilmesi hakkına ilişkin itirazda bulunulmaması sonucu tapu senedinin iptali, belirtilmeyen bir miktarda tazminatın hak edildiğine hükmeden bir nihai kararın verilmesi, nihai kararda hükmedilen tazminatın ödenmemesi, mülkün geri verilmesine ilişkin talebe dair uzun bir süre karar verilmemesi.

Ancak, söz konusu Kanun’da, aynı bina için birden fazla tapunun bulunduğu durumlara ilişkin davalarda tazminat ödenmesine dair usul ya da esas bakımından herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, 165/2013 sayılı Kanun’da, uygun olduğu takdirde adli yargılamalarla birleştirilebilecek olan idari işlemler için belirtilen süre sınırlarına bakıldığında, sürecin tamamlanmasının ve taleplerin son çözümlerinin uzun yıllar alabileceği gözlemlenmektedir.

Durumun bu istisnai hali, 60 yıldan fazla bir süre önce el konulan ve daha sonra mülk sahibi ve/veya kullanılış açısından birçok temel değişiklik geçiren yapıların mülkiyet sıfatını

çevreleyen fiili ve hukuki faktörlerin özünde yer almaktadır. Bu durumun olağan dışı mahiyeti göz önünde bulundurulduğunda, uygulanabilecek süre sınırları gözden geçirilen işlemin etkinliğini sorgulamak için kendi başlarına yeterli olmayacak; ve şekil itibarıyla, Sözleşme tarafından teminat altına alınan haklara, özellikle de 6. maddede teminat altına alınan makul süre sınırı şartına aykırı olduğu iddia edilemeyecektir. 165/2013 sayılı Kanun henüz yakın bir tarihte yürürlüğe girdiği için, uygulamasına yönelik herhangi bir adli ya da idari emsal ortaya konmamıştır. Fakat Mahkeme bu aşamada yukarıda bahsedilen durumlar için yeni hukuk yolunun etkin olmadığı sonucuna varmak için herhangi bir sebep görmemiştir. Bununla birlikte, Mahkeme, yeni düzenlemenin uygulama bakımından etkin olmamasına dair gelecekte ortaya çıkabilecek iddiaları inceleme hakkını saklı tutmuştur. Dolayısıyla, aynı binaya ait birden fazla tapu senedi olduğu durumlar dışında, 165/2013 sayılı Kanun, Roman davacılar için ulusal düzeyde tazminat alma fırsatı sunmaktadır, bu fırsattan yararlanmak ise tamamen kendilerine bağlıdır.

Mevcut başvurular, 165/2013 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce yapılmıştır. Ancak davanın koşulları, Mahkeme’nin iç hukuk yollarının kullanılması şartına uyumluluğu denetlerken başvuru tarihine de bakması gerektiğine dair genel kuraldan uzaklaşılmasına gerekçe oluşturmuştur. Kanun’un amacı, yetkili Romanya makamlarının *Maria Atanasiu ve Diğçerleri* davasına ilişkin kararda gözlemlenen ihlallerin tazmini, ve sonuç olarak Mahkeme’ye yapılan başvuru sayısının azaltılmasıdır. Bu hem Kanun’un yürürlüğe girmesinden sonra yapılan

hem de o tarihte Mahkeme önünde derdest durumda bulunan başvurular için geçerlidir. Bu bağlamda, 165/2013 sayılı Kanun'un 4. maddesinin açıkça Mahkeme'ye önceden yapılmış başvurulardan bahsettiği ve tanımlanan işlemler kapsamında Mahkeme önünde halen derdest durumda olan başvuruları kapsamak için tasarlandığı hususlarına özellikle önem verilmesi gerekmektedir.

(a) 9584/02, 33514/02, 38052/02, 25821/03, 29652/03, 17750/03 ve 28688/04 numaralı başvurulara ilişkin – İlgili tüm konular, 165/2013 sayılı Kanun kapsamındadır ve bu kanun, başvuranlara ya da mirasçılara, el konulmuş ya da kamulaştırılmış mallara ilişkin tazminat alma hakkı tanımaktadır. Dolayısıyla, bu başvurularda Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki şikayetlerin, iç hukuk yolları tüketilmediği gerekçesiyle reddedilmesi gerekmiştir.

*Sonuç:* kabul edilemez (iç hukuk yollarının tüketilmemesi).

(b) 3736/03 numaralı başvuruya ilişkin – Başvuranların, nihai bir karar uyarınca mal sahibi olma haklarını iddia edebilecekleri bir hukuk yolu bulunmamaktadır. Ayrıca Hükümet, başvuranların mülklerinin korunması haklarını ya da bu konuda uğradıkları zararın tazmin edilmesini garanti altına alacak herhangi başka bir iç hukuk yolu da sunmamıştır. Dolayısıyla, başvuranlar, iç hukuk yollarının tüketilmesi şartını ihlal etmemişlerdir. Mahkeme, sonuç olarak, Hükümet'in iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair itirazını reddetmiştir.

*Sonuç:* kabul edilebilir (oy birliğiyle).

Mahkeme, oy birliğiyle, 3736/03 numaralı başvuruya ilişkin, başvuranların mülkiyetlerinden mahrum bırakıldıklarından ve bununla ilgili kendilerine uzun yıllar boyunca hiç tazminat ödenmediğinden dolayı Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Madde 41: manevi tazminat olarak 5,000 avro, maddi tazminat olarak 200,000 avro.

(bk. *Viaşu / Romanya*, 75951/01, 9 Aralık 2008, 114 sayılı Bilgi Notu; *Faimblat / Romanya*, 23066/02, 13 Ocak 2009, 115 sayılı Bilgi Notu; ve *Katz / Romanya*, 29739/03, 20 Ocak 2009, 115 sayılı Bilgi Notu)

### İç hukuk yollarının tüketilmesi

**Taksim Meydanı'ndaki olayların ardından gerçekleşen eylemleri dağıtmak için alınan önlemler ile ilgili soruşturmanın etkin olmadığı iddiası: kabul edilemez**

*Sarısülük / Türkiye* – 64126/13

25 Mart 2014 tarihli karar [II. Bölüm]

*Olaylar* – 2013 yılının Mayıs ayında, İstanbul'da Taksim Meydanı'nda bulunan Gezi Parkı'nda, bu parktaki ağaçların kesilerek yerine alışveriş merkezi yapılmasına karşı barışçıl bir protesto yapılmıştır. Polisin müdahalesi çatışmaya sebep olmuştur. Türkiye'nin büyük şehirlerinde haftalar boyunca Hükümet karşıtı protestolar sürmüştür. 2013 yılının Haziran ayında, başvuranların akrabası Ankara'daki bir protesto esnasında kafasından kurşunla vurulmuştur. Hemen ardından bir soruşturma başlatılmıştır ve başvuranlar dava açmıştır. Birkaç gün sonra

akrabaları hayatını kaybetmiştir. Soruşturmaya yönelik birkaç adım atılmıştır. 2013 yılının Temmuz ayında, savcı, iddianamesini Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunmuştur. Dava ile ilgilenen daire, davalının eyleminin görev esnasında gerçekleştiğini ve Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca, yargılamaların askıya alınarak İçişleri Bakanlığı organlarından alınması gereken onayın beklenmesine karar vermiştir. Bu onay daha sonra verilmiştir. Davalı, duruşmalara kimliğini gizleyen kıyafetlerle katılmıştır ve duruşmalar video-konferans şeklinde yapılmıştır. Medyanın davaya olan yoğun ilgisinden dolayı, tartışmalar ilk duruşmanın dışında gerçekleşmiştir. 2013 yılının Aralık ayında gerçekleşen duruşmada, yargıçlar görevlerinden çekilmişlerdir. Hatta bazı yargıçların duruşma esnasında uyuyakaldıkları belirtilmiştir. Yargıçların görevden çekilme kararları geçersiz sayılmıştır. Daire başkanı bu geçersizliğe olağanüstü bir itirazda bulunmuştur.

Hukuki değerlendirme – Madde 35 § 1: İnsan haklarının korunması açısından, Sözleşme tarafından ortaya konulan koruma mekanizmasının ulusal sistemin tamamlayıcısı olarak görülmesi büyük önem taşımaktadır. Mevcut davada, başvuranların akrabalarının ölümüne yol açan olaylar 2013 yılının Haziran ayında gerçekleşmiştir ve suçlanan polis memuru aleyhine açılan ceza davası sürmektedir. Mevcut kararın tarihinde, yetkililerin bir adım atabilmek için yalnızca dokuz ayları vardır. Polis memurunu yargılamak için, sürecin etkinliği üzerinde olumsuz etkisi olabilecek bir idari yetkilendirme gerekli olsa bile, asıl soruşturma olayların başından beridir hiç duraksamamıştır. Ayrıca

yargılamalar da duraksamaya uğramamış, ya da yargılama süreleri zaman aşımına uğramamıştır; dolayısıyla soruşturmanın etkin olmadığına dair erken bir belirti görülmemiştir.

Polis operasyonlarının, yerel kanunlarla, keyfi hareketlere ve orantısız güç kullanımına karşı olan bir sistem için yeterli bir şekilde düzenlenmesi gerektiği doğrudur. Dolayısıyla, Mahkeme, hem Devlet yetkilileri tarafından yapılan hareketlerin gerçekten de şiddete yol açtığını, hem de bu tür hareketleri çevreleyen olayların, hazırlık ve denetleme dahil olmak üzere, koşullarını göz önünde bulundurmalıdır. Özellikle de, kolluk kuvvetlerinin, öldürücü silahların kesinlikle gerekli olup olmadığını değerlendirme konusunda eğitilmesi gerekmektedir ve bu eğitimin yalnızca ilgili kuralları okumaktan ibaret değil, temel bir değer olarak insan hayatına saygı konusunun büyük önemi göz önünde bulundurularak yapılması gerekmektedir. Bir kişinin ölümüne yol açan bir polis operasyonunun değerlendirilmesinde, mevcut davanın özel koşullarında, yetkililerin planlama, uygun emirler verilmesi ve denetleme yapılması açısından herhangi bir hayati tehlike teşkil edilmediğinden ve yetkililerin önlemlerini, kaynaklarını ve metotlarını kullanırken herhangi bir ihmalde bulunup bulunmadığından emin olmaya yönelik yeterli önlemleri alıp almadığını göz önünde bulundurmak oldukça önemlidir.

Buna rağmen, mevcut davanın koşullarında, Mahkeme, başvurunun yapılması gereken zamandan çok daha erken yapılmış olduğunu göz önünde bulundurarak, davanın olaylarını incelemeyi bırakmıştır. Ayrıca, Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yapma



bağlamında başvuruları iç hukuk yollarını kullanmaktan muaf kılacak herhangi bir delil de ortaya konulmamıştır. Ancak, ulusal yargının sürüncemeli yapılarından ve/veya kuruluşlarından kaynaklı sebeplerle uygun sonuçlar alınmadığında, başvurular Mahkeme'ye tekrar başvuruda bulunabilirler.

*Sonuç:* kabul edilemez (iç hukuk yollarının tüketilmemesi).

### MADDE 35 § 2 (b)

**Başka bir çözüm merciine daha önceden sunulmuş şikayetler**

**Daha önce Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından incelenen şikayetler:** *kabul edilemez*

*Gürdeniz / Türkiye – 59715/10*

18 Mart 2014 tarihli karar [II. Bölüm]

*Olaylar* – 2010 yılında, savcılık, *Balyoz* isimli bir suç örgütünün üyelerini, 2002 ve 2003 yıllarında askeri darbe planlayarak hükümeti düşürmeyi planlamakla suçlayarak bu kişiler hakkında ceza soruşturması başlatmıştır. 6 Temmuz 2010 tarihinde, savcılık, başvuran da dahil olmak üzere birçok kişiye ceza davası açmıştır. 11 Şubat 2011 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesi başvuranın tutuklanmasını emretmiştir. Başvuranın serbest bırakılmaya yönelik hiçbir talebi kabul edilmemiştir. Başvuran, 21 Eylül 2012 tarihinde 18 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Yargıtay tarafından, başvuranın temyiz başvurusu reddedilmiştir.

1 Mayıs 2013 tarihinde, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi'nin **Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu** ("Çalışma Grubu"), - başvuran dahil olmak üzere - *Balyoz* davası kapsamında tutuklanan 250 kişiye ilişkin görüşünü yayınlamıştır.

Hukuki değerlendirme - Madde 35 § 2: Mahkeme, davayı daha önce zaten Çalışma Grubu önünde incelemiş ve Sözleşme'nin 35 § 2. maddesi uyarınca da bu grubun "uluslararası diğer bir soruşturma veya çözüm merci" olduğuna karar vermiştir.<sup>7</sup>

Mevcut davada, Çalışma Grubu, başvuranın tutukluluğunun keyfi olup olmadığına ve tutukluluğunun uzunluğuna dair, başvuran aleyhine açılan ceza davasında sunulan deliller başta olmak üzere birçok etkeni göz önünde bulundurarak bir görüş belirtmiştir. Çalışma Grubu, *Balyoz* davası kapsamında suçlanarak tutuklanan - başvuran dahil olmak üzere - 250 kişinin özgürlüğünden mahrum bırakılmasının, **Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin** 9. ve 14. maddelerine, ve **Uluslararası İnsan Hakları Bildirgesi'nin** 9, 10 ve 11. maddelerine aykırı olduğunu belirtmiştir. Çalışma Grubu, bu sonuca varırken, başvuranın davasını adil yargılanma hakkı analizinin bir parçası olarak incelemiştir. Dolayısıyla, Çalışma Grubu'na sunulan şikayet, başvuranın Mahkeme'ye 5. madde kapsamında sunduğu şikayetleri kapsamaktadır. Bu doğrultuda, mevcut davanın koşulları göz önünde bulundurulduğunda, Mahkeme, davanın olaylarının, tarafların ve şikayetlerin birbirinin

<sup>7</sup> *Peraldi / Fransa*, 2096/05, 7 Nisan 2009, **118 sayılı Bilgi Notu**.



aynısı olduğuna hükmetmiştir.

Dolayısıyla, Sözleşme'nin 5 §§ 1 ve 3. maddeleri kapsamında Mahkeme'ye sunulan şikayetler, Çalışma Grubu'nun yukarıda belirtilen görüşlerinde konu edilen şikayetler ile temelde aynıdır.

*Sonuç:* kabul edilemez (şikayetler temelde aynı)

Mahkeme ayrıca, oy çokluğuyla, başvuranın 6. madde kapsamındaki şikayetlerinin de, iç hukuk yollarının tüketilmemesi sebebiyle, kabul edilemez olduğunu beyan etmiştir.

## MADDE 46

### Kararın Uygulanması – Genel Tedbirler

**Davalı Devletten kamu davalarının süresinin uzunluğu ile ilgili olarak etkin bir hukuk yolu sunmasının talep edilmesi**

*Luli ve Diğerleri / Arnavutluk* – 64480/09 ve diğerleri

01.04.2014 tarihli karar [IV. Bölüm]

*Olaylar* – Avrupa Mahkemesine yapmış oldukları başvurularda, başvuranlar Sözleşme'nin 6 § 1 maddesine dayanarak, mülkiyet haklarını belirlemeye dair açmış oldukları kamu davalarının süresinden şikayetçi olmuşlardır.

*Hukuki Değerlendirme* – Mahkeme, yerel yargılamaların uzunluğuyla ilgili olarak Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinde ihlaller olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, Mahkeme, Arnavutluk<sup>8</sup>

<sup>8</sup> *Gjonbocari ve Dürmeçjonbocari ve Di.*, 10508/02, 23

aleyhine olan önceki iki davada olduğu gibi, yargılamaların süresiyle ilgili şikâyetlere yönelik etkin bir iç hukuk yolu olmadığını saptamıştır. Bu durum, iç hukuktaki yasal yargılamalarda ciddi bir eksiklik olduğunu ve bu nedenle birçok benzer davanın Mahkeme önünde derdest bulunduğunu göstermiştir. Ulusal seviyedeki genel tedbirlerin, özellikle de yargılamaların uzunluğuna ilişkin şikâyetlere yönelik bir iç hukuk yolunun hususunu kapsamaması istenmiştir. Bu bağlamda, *Scordino / İtalya* (no. 1) [BD] (36813/97, 29 Mart 2006, [85 sayılı Bilgi Notu](#)) kararında yer alan ilkeler, yargılama süresinin uzunluğuna dair etkin hukuk yolunu gerektiren unsurlara yönelik düzenlenmiştir. Yargılamaları hızlandırmaya yönelik olası çözümler içinde yalnızca tazmine dair uygun bir hukuk yolu bulunmasının yeterli olmasına rağmen, en makul çözüm yolu, bir hukuk yolu bütünüyle tazminat vermektir.

### Kararın İcrası – Bireysel Tedbirler

**Davalı Devletin, başvuranların kendilerine uluslararası koruma sağlanması yönündeki başvuruları hakkında nihai hüküm verilinceye kadar kendi topraklarında kalmalarına olanak sağlamaya mecbur bırakılması**

*A.C. ve Diğerleri / İspanya* – 6528/11  
22.4.2014 tarihli karar [Bölüm III]

(Bakınız yukarıda 13. madde, sayfa 27)

## EK 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 1.

Ekim 2007, ve *Marini / Arnavutluk*, 3738/02, 18  
Aralık 2007, [103 sayılı Bilgi Notu](#).

## MADDESİ

### Mülkiyetin Çekişmesiz Kullanımı

**Esasen, Devlet aleyhinde devam eden davanın sonucunu belirleyen mevzuatın yürürlüğe sokulması neticesinde emeklilik maaşının üçte ikisinin kaybedilmesi: ihlal**

*Stefanetti ve Diğerleri / İtalya - 21838/10 ve diğerleri*

14.04.2014 tarihli karar [Bölüm II]

*Olaylar* – İtalyan vatandaşı olan başvuranlar İtalya'dan emekli olmadan önce, uzun yıllardır İsviçre'de yaşamış ve çalışmışlardır. Başvuranların İtalya'ya dönüşleri üzerine sosyal yardımlaşma birimi olan Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS) İsviçre'de (katkı paylarının % 32,7 oranında olduğu İtalya'nın aksine % 8 prime denk düştüğü İsviçre'de) çalışırken ödedikleri düşük primleri göz önünde tuttuğunu iddia ederek emekli maaşlarını tekrardan düzenlemeye karar vermiştir. Başvuranlar, emekli maaşı haklarının bu şekilde hesaplanmasına itiraz etmek etmişlerdir. Ancak yerel mahkemeler önünde dava derdest durumdayken INPS'nin ilgili mevzuata dair yorumunu etkin olarak destekleyen 296/2006 sayılı kanun yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle başvuranların iddiaları reddedilmiştir ve sonuç olarak emekli maaşlarının yaklaşık üçte ikisini (%67) kaybetmişlerdir.

*Hukuki Değerlendirme* – Madde 6 § 1: Yasal müdahale ihtiyacı yalnızca Devlet'in kararı neticesinde ortaya çıkmıştır ve 1982 yılında emekli maaşı sisteminin düzenlenmesi üzerine, emekli maaşından alınan miktar artık ödenen

primlere değil alınan hizmet karşılığı ödemelere bağlı kalmıştır. Devlet bu nedenle kendi başına bir ihtilaf oluşturmuş, bu da 24 yıl sonrasında kadar değiştirilmeye çalışılmamıştır. Yeni kanunun yapılmasından önceki söz konusu yıllarda, başvuran pozisyonundaki çeşitli bireyler başarılı bir şekilde INPS tarafından kullanılan hesaplara itiraz etmişlerdir ve bu nedenle davacıların lehine birçok yorum mevcuttur, yasal müdahale girişiminin dengeyi tarafların bir bölümünün lehine çekeceği öngörülmemiştir. Yasanın 1982 yılındaki değişikliklerin ardından yasanın özgün dileklerini tekrardan belirlemeyi amaçladığı düşünülse bile, emeklilik maaşı sisteminde tekrardan bir denge oluşturulması amacı, kamu yararına olduğu halde, askıda kalan tartışmayı etkileyen geçmişe dönük yasanın kullanımına özgü tehlikelerin üstesinden gelmek için yeteri kadar zorlayıcı olmamıştır. Nitekim Devletin başlangıçta oluşturmayı amaçlamadığı bir durumu uyarlamaya çalıştığı kabul edilse bile, Devlet bunu, yasanın geriye dönük uygulanmasına başvurmaksızın pekala yapabirdi. Çalışmış çok sayıda emekli kişi defalarca yerel mahkemeler önünde taleplerini elde etmiş olmalarına rağmen, Devlet böyle bir düzenleme yapmak için 24 yıl beklemiştir. Ayrıca 296/2006 sayılı kanunun gerçekten de 1982 yılındaki yasama organının tasarısını kapsayıp kapsamadığıyla ilgili şüpheler oluşturulmuştur. Bu nedenle, Mahkeme *Maggio ve Diğerleri / İtalya* (46286/09 ve diğerleri, 31 Mayıs 2011, [141 sayılı Bilgi Notu](#)) davasındaki kendi bulgularını tekrardan onaylamıştır.

*Sonuç:* ihlal (oy birliğiyle)

Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi: *Maggio ve Diğerleri* davasında, başvuranın emekli maaşının yarısından çok daha azını kaybetmiş olmasının ve bunun da makul ve orantılı bir tutarda kesintiye yol açmasının, hükmün ihlal edilmemiş olduğuna karar verilmesinde az da olsa inkar edilemeyecek şekilde bir etkisi olmuştur. Somut davada önemli miktardaki söz konusu kesinti ve başvurular tarafından ödenen primler göz önünde tutulduğunda, Mahkeme konuyu tekrardan değerlendirmeli ve yapılmış olan kesintiyi daha yakından dikkatle incelemelidir. Emeklilik maaşında üçte iki oranında kesinti yapılması (ve yalnızca emeklilik maaşlarıyla bağlantılı bir ödemede kesinti yapılmaması), hiç şüphesiz, başlı başına, bireyin standart yaşamını ciddi bir şekilde etkileyecek oldukça büyük bir azalmadır. Bilhassa önemli iki husus, dava önce *Maggio ve Diğerleri* davasında değerlendirilmiştir. Öncelikle başvurular bir yandan yüzdelik bakımından İsviçre'de, İtalya'da ödeyeceklerinden daha düşük primler ödemişler, ancak diğer yandan mutlak verilere göre, İsviçre'deki aktif yaşamlarında prim ödemeleriyle geçen uzun dönemler boyunca kayda değer miktarda prim ödemek zorunda kalmışlardır. İkinci etkene gelince, söz konusu kesinti gelinen noktayı dengelemeyi ve başvurularla aynı konumda bulunan insanlar açısından haksız (ve İtalya'da emeklilik kararından doğan) avantajlardan kaçınılmasını amaçlamıştır ancak etkisi bu olmamıştır.

2010 yılı istatistiksel verilerine göre, İtalya'da, o yıla dair ortalama emeklilik maaşı aylık 1,251 avro ve en düşük emekli maaşı her ay 461 avroyu bulmuştur. [Avrupa Sosyal Haklar Komitesi](#), minimum seviyedeki emeklilik maaşının, ortalama denkleştirilmiş gelirin (Eurostat) % 40

oranının altına düştüğünü ve bu nedenle yetersiz olduğunu gözlemlemiştir.

Başvuranlar aylık olarak emeklilik maaşlarını 714 avro ile 1,820 avro arasında değişen bir şekilde almışlardır. Buna rağmen bir başvuruyu korumak için tüm başvurular İtalya'da aylık ortalama emekli maaşından daha düşük almışlardır ve sekiz başvurudan altısı aylık 1,000 avrodan daha düşük almıştır. Başvuranların aldıkları tutarlar arasındaki fark, iş kategorilerinin yanı sıra İsviçre'de harcamış oldukları farklı zaman dilimlerine ve neticede ödemiş oldukları gerçek katkı payına yansıtılmıştır. Sosyal güvenlik ödemelerinde yapılan bir kesintiyi değerlendirirken; bu tür emeklilik aylıklarının, her ne kadar başkalarının ödenen katkı paylarından daha düşükse de, başvurular tarafından ödenen (ilgili ödeme makamına gönderilen) gerçek katkı paylarına dayandırılması ve dolayısıyla bu maaşların yalnızca vergi mükellefleri tarafından ödenen karşılıksız refah yardımları olmaması gerçekten önemlidir.

Avrupa Sosyal Haklar Komitesinin neticelerine dayanarak, Mahkeme bu konuda her ay 1000 avroyu geçmeyen toplamlarının büyük kısmını yalnızca temel ihtiyaçları sağlamaya yönelik gibi düşünülmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenle, kesintiler başvuruların yaşam tarzlarını şüphesiz etkilemiştir ve bu haktan yararlanılmasını da büyük oranda engellemiştir. Aynı şey, diğerlerine rağmen daha rahat bir yaşam sağlayan yüksek emekli maaşı alanlar için de söylenebilir.

Ayrıca, Mahkeme başvuruların daha yüksek bir miktarda emekli maaşı almaya yönelik bir yasal beklentileri ve bu nedenle daha rahat bir yaşam standardı olduğu göz önünde

bulundurulduğunda İtalya'ya hep birlikte geri taşınmalarının bilinçli bir karar olduğunu gözden kaçırmamıştır. Ancak, INPS tarafından yapılmış olan hesaplama ve en sonunda yapılan yasal müdahalenin neticesinde, başvurular kendilerini yalnızca daha zor ekonomik koşullarda bulmamış ayrıca varsayılmış olan alacaklarını geri alabilmeye dair dava açmak zorunda kalmışlardır, bu yargılamalar ise Hükümet'in Sözleşme'ye ihlal teşkil eden eylemleri yüzünden amacına ulaşmamıştır. İtalyan yasama organı, bu eylemler aracılığıyla, başvuruları yerel mahkemelerin yerleşik içtihadı uyarınca hükme bağlanmasını meşru bir şekilde bekleyebilecekleri emeklilik maaşı miktarına ilişkin taleplerinden keyfi bir şekilde mahrum bırakmıştır ve bu tartışmalı tedbirin orantılı olup olmadığının tespit edilmesinde göz ardı edilemeyecek bir unsurdur. Zorunlu olmayan kamu yararı nedenleri, 296/2006 sayılı kanunun geriye dönük başvurusunu gerektiremez, ki bu durum öngörülemezdir.

Sonuç olarak, ödenmiş katkı paylarına dayanarak emekli maaşlarının %67'sinin kaybıyla, başvurular orantılı kesintilerden sıkıntı çekmemişlerdir ancak aşırı bir külfet altına sokulmuşlardır. Bu nedenle, anılan tedbirlerin arkasındaki nedenlere rağmen, Mahkeme adil bir dengenin sağlanmadığına karar vermiştir.

*Sonuç:* ihlal ( beşe karşı iki oyla)

Madde 41: Her bir başvuran için manevi tazminat olarak 12.000 avro; maddi zarara dair tazminat konusu saklıdır.

### **EK 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 3.**

#### **MADDESİ**

### **Halkın kanaatlerinin özgürce açıklanmasını Seçimde aday olma**

**Yerleşik olmayan seçmenlerin gümrük dairelerine yerleştirilmiş olan oy merkezlerinde bağımsız adaylara dair oy kullanamaması: ihlal yok**

**Bağımsız adaylar için – siyasi partilerin aksine – televizyon ve radyoda yayın süresi olmaması: ihlal yok**

*Oran / Türkiye-* 28881/07 ve 37920/07  
15.04.2014 tarihli karar [II. Bölüm]

*Olaylar* - Başvuran, 22 Temmuz 2007 tarihli parlamento seçimlerinde bağımsız aday olarak seçimlerde aday olmuştur, ancak kendisi seçilememiştir. Başvuranın Mahkeme'ye yaptığı başvurular birleştirilmiş ve beraber incelenmiştir.

İlk başvuran, kanunen, gümrük idarelerinde kurulmuş olan oy merkezlerinde seçmenin yalnızca siyasi partiler için oy kullanabileceğinden ve kendisi gibi bağımsız adaylara yönelik oy kullanmayacağından endişe duymuştur. 27 Mayıs 2007 tarihinde çıkarılan kararnamede, Yüksek Seçim Kurulu, yurtdışında altı aydan fazla yaşayan vatandaşların söz konusu oy merkezlerinde yalnızca siyasi partiler için oy kullanabileceklerini belirtmiştir. 3 Temmuz 2007 tarihinde başvuran, mevcut kararnamenin iptal ettirilmesi için Yüksek Seçim Kuruluna başvurmuştur. 4 Temmuz 2007 tarihinde Yüksek Seçim Kurulu talebini reddetmiştir.

İkinci başvuran, seçimle ilgili mevzuat kapsamında, seçimlere katılan siyasi partilerin yerel radyo ve televizyonlarda reklam yapabilirlerken, başvurana göre, kendisi gibi

prensip gereği herhangi bir siyasi partiye üye olmayan bağımsız adayların bunları yapmaya dair engellenmiş olmalarından şikâyetçidir.

*Hukuki Değerlendirme* - Ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesi

(a) *Bulunduğu bölgede geçici olarak oturan seçmenin, parti aday listesi olmadan gümrük idarelerinde kurulmuş olan oy merkezlerinde, bağımsız adaylar için oy kullanamaması* – Yerel uygulama, yüksek sözleşmeci taraflarda göç eden vatandaşlar için oy verme hakkı ve söz konusu hakların kullanılması hususunda tek tip olmaktan uzaktadır. Genel anlamda, Ek 1. Protokolün 3. maddesi, Sözleşmeci tarafların yurtdışında yaşayan kendi vatandaşlarının oy kullanmaları<sup>9</sup> için haklarını kullanmalarına dair olanak verilmesini talep etmemiştir. Ayrıca, Venedik Komisyonu'nun çalışmalarından, yurtdışında yaşayan vatandaşlara oy vermek için verilen hakkın reddi ya da söz konusu hakla ilgili sınırlamaların konulması, genel oy hakkı ilkesine dair kısıtlama oluşturmamış olduğu açıktır. Göç eden vatandaşların oy haklarını kullanmalarına izin verilmesi için Devlet tarafından yapılan seçim gibi, bu hakkı kullanmaya dair uygulanabilir ve güvenlikle ilgili dikkate alınacak hususlar ve bunu temin etmenin teknik imkanları gibi söz konusu çeşitli menfaatleri dengelemek gereklidir. Ulusal yasama organının, seçmenlerin yurt dışında yaşadıkları durumda, oy kullanma haklarının sınırlandırılmasında belirttiği gerekçe; ülkesinde yaşayan seçmen, ikamet ettiği yer olarak adlandırılan belirli bir seçim bölgesinde oy kullanırken, göçmen seçmenler için ayrı bir seçim

bölgesi oluşturmak ya da kendilerine mevcut olan bir seçim bölgesini tahsis etmenin imkansız olmasıdır. Yasama organı, ülke içerisinde siyasi partiler için toplam oyun bir bölümü olan göçmenler tarafından kullanılan oyları hesaplamaya dair meşruluğu düşünmüştür.

Anayasa Mahkemesi 22 Mayıs 1987 tarihli kararında söz konusu gerekçelerin Anayasayla uyumlu olduğunu tespit etmiştir. Ülke sınırları içinde yaşayan seçmenlerin yanı sıra yurt dışında altı aydan fazla kalmış vatandaşların belirli bir seçim bölgesinde oy kullanmalarına dair meydana gelen zorluklarla karşılaşılmasıyla yasama organı tarafından seçilen, göçen seçmenlerin bağımsız adaylara yönelik değil yalnızca siyasi partilere yönelik oy kullanmasına verilen izine bakarak göçmen seçmenler ile ülkede yaşayan söz konusu seçmenlerin menfaatleri arasında adil bir şekilde orta noktada buluşulduğuna karar vermiştir.

Söz konusu sınırlama yurtdışında yaşayan seçmenler hakkında ikametgâh kriteri ve Anayasa Mahkemesi tarafından verilen gerekçeler ışığında çözümlenmelidir. Bu sınırlama ayrıca göçmenlerin oy kullanma hakkına dair kabul edilen genel kısıtlamalar, özellikle de öncelikle o ülkede yaşayan insanları etkileyecek konulara ilişkin yapılan seçimlerde, önemli olduğu kabul edilse de, göçmen vatandaşların etkisinin sınırlandırılmak zorunda kalılabileceğine dair meşru endişeler göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir. Diğer bir etken ise, iktidara gelebilecek tek grup şekli olan siyasi partilerce oynanan rollerdir ve ülkelerinde tüm sistemi etkileyecek kadar kapasiteleri vardır. Ayrıca, kısıtlama diğer iki yasal hedefi takip etmektedir: oyların aşırı dağılımını önlerken demokratik

<sup>9</sup> *Sitaropoulos ve Giakoumopoulos / Yunanistan* [BD], 42202/07, 15 Mart 2012, [150 sayılı Bilgi Notu](#)

çoğulculuğu arttırma ve yasama organının seçiminde halkın kanaatlerinin özgürce açıklanmasını güçlendirme.

Yukarıda belirtilen görüşler ışığında, söz konusu kısıtlama ülkenin ve seçimlerin ardından iktidara gelecek olan Hükümet'in siyasi istikrarını sağlamaya yönelik yasal düzenlemenin endişelerini yansıtmıştır. Sonuç olarak, bu konuda Davalı Devlet'e bırakılan geniş takdir payı göz önünde bulundurulduğunda, başvuran tarafından parti aday listesi olmadan bağımsız aday olarak şikayette bulunulan uygulama objektif ve makul gerekçelere dayanmaktadır.

Buna göre, Ek 1. Protokol'ün 3. maddesi tek başına ele alındığında ve Sözleşme'nin 14. maddesi ile bağlantılı olarak ele alındığında ortaya çıkan amaç doğrultusunda, somut davada başvuranın seçimde aday olması hakkının ya da kişilerin kanaatlerini özgürce açıklama hakkının özüyle ilgili ihlal bulunmamıştır.

*Sonuç:* ihlal yok (dörde karşı üç oyla)

(b) *Siyasi partilerden farklı olarak, bağımsız adayların parti aday listesi olmadan ulusal radyo ve televizyonda (TRT) reklam yapamaması* - Yüksek Seçim Kurulu , 4 Mayıs 2007 tarihinde aldığı kararda, siyasi partilerin 22 Temmuz 2007 tarihli milletvekili seçimleri öncesinde TRT de reklam yapabileceklerini, ancak başvuran gibi aday listesinde olmayan bağımsız adayların reklam yapamayacaklarını belirtmiştir.

Siyasi partilerin görevlerinin doğasında, ülkelerinde tüm sistemi etkilemeye yönelik kapasiteye sahip, yönetimi ele geçirebilecek tek gruplaşma şekli olmak vardır. Bundan dolayı,

seçim kampanyaları belirli bir seçim bölgesiyle sınırlı kalmaz, aday çıkarırken de tüm seçim bölgelerini tamamıyla alarak yayılmıştır. Buna karşın, başvuran gibi, seçim aday listesinde olmadan çalışan bağımsız adaylar, mesajlarında yalnızca adaylık gösterdikleri seçim bölgesine hitap etmişlerdir.

Başvuran siyasi gruplaşmanın üyesi değildir ve yerel seçim barajının %10'unu<sup>10</sup> geçemediğinden ve Millet Meclisine kendi grubunun seçimini dolaylı yollardan güvenceye alamadığından siyasi partinin aday listesinde bağımsız aday olarak seçimlere katılamamıştır. Buna göre, Mahkeme başvuranın bir yandan parti aday listesi olmadan bağımsız bir aday olmasına ve diğer yandan siyasi partilerin Sözleşme'nin 14. maddesi amaçları doğrultusunda "karşılaştırılabilir durumlarda" olabileceğinin söylenebileceğine ikna olmamıştır.

22 Temmuz 2007 tarihli milletvekili seçimlerinde ülke genelinde çeşitli seçim bölgelerinde birkaç yüz bağımsız aday seçimde aday olmuşlardır. Bir seçim süreci boyunca bu sürecin kamu kaynaklarının düzenlenmesine karşı demokratik sistemin bir unsuru olarak seçim süreci değerlendirildiğinde, Mahkeme başvuranın bağımsız aday olarak bulunduğu seçim bölgesinde reklam yapmasının önlenmemiş olduğuna karar vermiştir. Başvuran yurt genelinde yayın yapan TRT'de seçimlere dair reklam yapamamış olsa bile, ilgili zamanda parti aday listesi olmadan tüm bağımsız adaylara uygun olan reklamların herhangi birini kullanmaktan alıkonmamıştır. Buna göre, şikayet

<sup>10</sup> Parlamento'da temsil edilmek için ulusal oyların %10'u olan baraja ulaşmak için siyasi partilerin gereklilikleriyle ilgili olarak bk. *Yumak ve Sadak / Türkiye* [BD], 10226/03, 8 Temmuz 2008, [110 sayılı Bilgi Notu](#)



konusu tedbir objektif ve makul gerekçelere dayanmaktadır.

Bundan dolayı, söz konusu çeşitli menfaatlerin değerlendirilmesinin ardından, siyasi partilerin aksine, başvuranın bağımsız aday sıfatıyla parti aday listesi olmadan, 2007 yılı milletvekili seçimleri süresince TRT’de reklam yapamamasının Ek 1. Protokol’ün 3.maddesi şartlarıyla uyumlu olduğunu tespit etmiştir. Başvurana uygulanmış olduğu gibi, söz konusu tedbir, Ek 1. Protokol’ün 3. maddesi tek başına ele alındığında ve Sözleşme’nin 14. maddesi ile bağlantılı olarak başvuranın seçimde aday olması hakkının ya da kişilerin kanaatlerini özgürce açıklama hakkının özünü ilgili orantısız bir müdahale teşkil etmemiştir.

*Sonuç:* ihlal yok (dörde karşı üç oyla)

Mahkeme, söz konusu hükmün, Taraf Devletlerin bu tür Kanunların Sözleşme’ye aykırı olduğuna dair ulusal makamlara itiraz sunulmasına izin veren bir hukuk yolu sağlamaya yönelik bir kapsamı olmadığı için Sözleşme’nin 13. maddesinin ihlal edilmediğine oy birliğiyle karar vermiştir.

## **EK 7 NO.LU PROTOKOL’ÜN 2. MADDESİ**

### **Ceza işlerinde temyiz hakkı**

**Bir suçlunun suçunu itiraf ederek alacağı ceza indiriminin (itiraf pazarlığı) ardından mahkumiyet aleyhinde temyiz hakkının olmaması: *ihlal yok***

*Natsvlshvili ve Togonidze / Gürcistan - 9043/05*

29.04.2014 tarihli karar [Bölüm III]

(bk. yukarıda 6 § 1 (ceza), [sayfa 16](#))

## **BÜYÜK DAİREYE HAVALİ**

### **Madde 43 § 2**

*Murray / Hollanda- 10511/10*

10.12.2013 tarihli karar [Bölüm III]

(bk. yukarıda 3. madde, [sayfa 12](#))

*Al-Dulimi ve Montana Management Inc. / İsviçre -*

5809/08

26.11.2013 tarihli karar [Bölüm II]

(bk. yukarıda 6 § 1 (medeni hukuk yönünden), [sayfa 13](#))

*Dvorski / Hırvatistan- 25703/11*

28.11.2013 sayılı Karar [Bölüm I]

(bk. yukarıda 6 § 3 (c), [sayfa 18](#))

*Kudrevičius ve Diğerleri / Litvanya- 37553/05*

26.11.2013 tarihli karar [Bölüm II]

(bk. yukarıda 11. madde, [sayfa 23](#))

## **MAHKEME HABERLERİ**

### **HUDOC veritabanının Rusça versiyonu**

Mahkeme, içtihatlarının veritabanı HUDOC’un Rusça versiyonu açılışını yapmıştır. Aşağıda belirtilen internet sayfasında bulunabilir:



[http:// hudoc.echr.coe.int/sites/rus/](http://hudoc.echr.coe.int/sites/rus/)

HUDOC veritabanı 2012 yılında yenilenmiştir ve Mahkeme'nin içtihatlarının kendi resmi dillerinin yanı sıra (İngilizce ve Fransızca) diğer dillerde de yapılan çevirileri için giderek daha çok ziyaret edilen bir kaynak haline gelmiştir. HUDOC şuan, yaklaşık 30 dilde, yaklaşık 1,000' i Rusça 11,000 civarında çeviri içermektedir. Özel bir dil filtresi, serbest metinde de dahil olmak üzere HUDOC veritabanında daha hızlı arama yapmaya olanak sağlamaktadır. İçtihat hakkında, resmi olmayan dillerde, daha çok bilgi Mahkeme'nin internet sayfasında mevcuttur (<[www.echr.coe.int](http://www.echr.coe.int)> – Case-Law/Judgments and decisions).

[Пресс-релиз \(rus\)](#)

### **Başvuranlara yönelik bilgi**

### **Mahkeme'nin İnternet Sitesi**

Başvuru yapmaya dair koşullar hakkında olası başvuranları ve/veya temsilcilerini bilgilendirmek için, Mahkeme başvuranlara Sözleşme'ye taraf olan Devletlerin tüm dillerinde usulen yardım etmek için planlanmış bilgi materyallerinin aralığını aşama aşama genişletmeye karar vermiştir.

Bu maksatla, başvuranlar için Mahkeme'nin internet sayfası üzerindeki ana sayfa tümüyle 18 dile çevrilmiştir (Arnavutça, Azerice, Bulgarca, Katalanca, Çekçe, Estonca, Fince, Almanya, Yunanca, Litvanca, Karadağlı dili, Portekizce, Romence, Rusça, Sırpça, Slovak dili, İspanyolca, Ukraynaca). Daha sonra ayrıca diğer dillere de çevrilecektir.

Bu sayfalar Mahkeme'nin internet sitesinde

mevcuttur (<[www.echr.coe.int](http://www.echr.coe.int)> – Applicants/Other languages).

**AzƏ rbaусан – Български – Català –**

**Česky – Crnogorski – Deutsch – Español –**

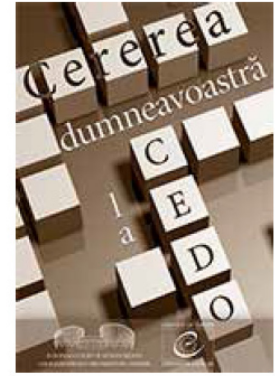
**Eesti keel – Ελληνικά – Lietuvių – Português –**

**Română – Русский – Српски – Shqip –**

**Slovensky – Suomi – Українська**

### ***Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurularınız***

Başvuranların, özellikle başvuruları Mahkeme'ye gönderilmiş olanların, sorabilecekleri temel soruları cevaplamayı amaçlayan bu yeni kitapçığın artık Almanca, Romanca, Sırpça ve Ukrayna diline çevirisi bulunmaktadır. Tüm dil versiyonları Mahkeme'nin internet sitesinden indirilebilir (<[www.echr.coe.int](http://www.echr.coe.int)> – The Court – General presentation)



***Ihre Beschwerde vor dem EGMR: Wie Sie eine Beschwerde einlegen können und wie die Beschwerde dann bearbeitet wird (deu)***

***Cererea dumneavoastră la CEDO: Modul de***

prezentare și etapele examinării acesteia (ron)

**Ваша представка пред ЕСЛП:** Како поднети представку и како се ваша представка даље разматра (srp)

**Ваша заява до ЄСПА:** Як подати заяву і якою буде процедура її розгляду (ukr)



#### 2014 René Cassin Avukatlık Yarışması

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından korunan haklarla ilgili, Fransa'da, yapay bir duruşma şeklinde yapılan 29. René Cassin yarışması, 2014 yılının Nisan ayında Strazburg'da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde gerçekleşmiştir.

6 ülkeden 16 tane üniversite takımı (Belçika, Fransa, Lüksemburg, Slovenya, İsviçre ve Türkiye) yarışmanın yazılı aşamasından sonra seçilmiş olup spor ve insan haklarıyla ilgili hususta yarışmışlardır. Lüksemburg Üniversitesinden öğrenciler, son turda Avrupa Kolejinden rakip takımı yendikten sonra, 2014 tarihli René Cassin yarışmasının kazananı olarak açıklanmışlardır.

Bu yılın ve önceki yılların yarışmasıyla ilgili diğer bilgiler René Cassin Yarışması İnternet sayfasında [www.concourscassin.eu](http://www.concourscassin.eu) bulunabilir (<[www.concourscassin.eu](http://www.concourscassin.eu)>).

## GÜNCEL YAYINLAR

### *İçtihat Rehberi*

Mahkeme, belirli Sözleşme maddeleriyle ilgili içtihatlar hakkında yeni dizinin bir bölümü olarak, **Sözleşme'nin 6. maddesi üzerine olan** (Adil yargılanma hakkı, cezai şube) rehberi yayınlamıştır.

5. (Kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) ve 6. (Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı) maddeler hakkındaki rehber İngilizce ve Fransızca dillerinin yanı sıra Çince (4. ve 5. maddeler), Rusça, Türkçe ve Ukrayna (5. madde) dillerinde de mevcuttur. İçtihat rehberi Mahkeme'nin internet sayfasından indirilebilir (<[www.echr.coe.int](http://www.echr.coe.int)> – Case-law).

### *2013 Yıllık Raporu: Mahkeme kararlarının uygulanması*

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmasının denetimi hakkında **Bakanlar Komitesi'nin yedinci yıllık raporu** 2014 yılı Nisan ayı başında çıkarılmıştır. Yıllık rapor, 2013 yılında uygulama sürecinin değişiminin temel yönelimlerini belirten detaylı istatistikleri ve Bakanlar Komitesi önünde devam eden davaların uygulanmasındaki en önemli gelişmelerin tematik bir genel bakışını içermektedir.

2013 istatistikleri 2011 ve 2012 yıllarının olumlu eğilimlerini doğrulamıştır ve devam eden davaların toplam sayısındaki şimdiye kadarki ilk düşüşü ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, nihai kararlar vasıtasıyla kapanan davaların şimdiye kadarki en yüksek sayıya ulaştığı görülebilir. 2012 yılında olduğu gibi, 2013 istatistikleri ayrıca adil tazmin ödenmesinde süre bitimleri açısından gelişmeleri

ortaya çıkarmıştır.

Aynı zamanda, rapor davaların uygulanmasının önemli yapısal sorunlar oluşturmasının büyük bir zorluk teşkil etmeye devam ettiğini göstermiştir. Ancak, farklı olumlu gelişmelerden, özellikle iç hukuk yollarının gelişiminden ve pilot kararların uygulanmasına, hem Bakanlar Komitesi hem de Devletlerden tarafından, verilen önemden söz edilmesi gerekmektedir.



Rapor, Avrupa Konseyi İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinden indirilebilir (www.coe.int – İnsan haklarının korunması – AIHM kararlarının icrası).

### *İnsan Hakları Komiseri'nin 2013 tarihli Yıllık Faaliyet Raporu*

8 Nisan 2014 tarihinde, İnsan Hakları Komiseri Nils Muižnieks 2013 tarihli Faaliyet raporunu Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisine sunmuştur. Bu rapor, Avrupa Konseyi'nin internet sitesinden indirilebilir (<[www.coe.int](http://www.coe.int)> – İnsan Hakları Komiserliği).



Mahkemeye ait olmayan bağımsız ve tarafsız bir kuruluş olan İnsan Hakları Komiserliği, üye devletler içerisinde insan haklarına saygı ve farkındalığı ilerletmek için 1999 yılında Avrupa Konseyi tarafından kurulmuştur. Bu kuruluş birbirine yakın olan üç ana alana odaklanmıştır: ülke ziyaretleri ve ulusal makamlarla ve sivil toplumla diyalog, tematik çalışmalar ve sistematik insan hakları çalışmaları üzerine öneri ve farkındalık yaratma faaliyetleri.

### *Avrupa'da hukukun üstünlüğü, demokrasi ve insan hakları hususunda Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği tarafından hazırlanmış rapor*

Bakanlar Komitesi'nin talebi üzerine hazırlanmış ve Avrupa Konseyi'nin denetleme organlarının bulgularına dayanarak, Genel Sekreterliğin raporu, Avrupa'daki insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü durumlarının derinlemesine analizini sağlamıştır. Ayrıca, Genel Sekreter, Avrupa Konseyi'nin üye Devletlere Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile bu Sözleşme'den kaynaklanan ölçütlere uyma yönünde yardımcı olma kapasitesini eleştirel bir şekilde incelemektedir.

Bu rapor, Avrupa Konseyi'nin internet sitesinden indirilebilir (<[www.coe.int](http://www.coe.int)>).